

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile netransmise nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Kuz. Angenfeld & Emmer Le-
ner, Heinrich Schalek, A. O-
pelik Nachf., Anton Opelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opolod (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
peștă pe o coloană și bani
pentru o publicare. Publicații
mai dese după tariful și în vo-
luntă. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni:
12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 30 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră în toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii oșteșilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu două săptămâni: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 8 cor. — Un esam-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

(Număr de Duminică 19.)

Telefon: Nr. 226.

Nr. 100.—Anul LXXII.

Brașov. Vineri-Sâmbătă 9 (22) Mai

1909.

Dela unul din procesele noastre.

Motivele

ce le-a desfășurat d-l Francisc Hossu Longin pentru sprijinirea recursului său înaintat tribunalului reg. din Târgul-Mureșului ca senat de acuză, contra deciziei judelei de instrucțiune, prin care aceasta ordonă cercetarea criminală pentru articolul intitulat „Mea culpa” scris de d-sa și publicat în „Gazeta Transilvaniei” Nr. 236 dela finea anului trecut.

Onorat tribunal reg. ca senat de acuză!

In contra deciziei luate la 26 Apr. 1909 sub numărul 3178/909 pen. comunicată mie prin graiu, prin care deciziune se orânduiește cercetare contra mea, fiind învinuit că aș fi comis pe calea presei delictul de agitațiune, am anunțat recurs. Ear spre sprijinirea acestui recurs aștern acum următoarele

Motive:

In articolul scris și publicat de mine nu pot obveni criteriile delictului agitațiunii, fiindcă acel articol conține exclusiv numai vederi politice. Pentru aceea am și stat pe gânduri, că oare să spu în genere și numai un cuvânt spre apărarea mea.

La aceasta m'a îndemnat experiența câștigată de atâtea ori în trecut, că în procesele de agitațiune n'au avut succes nici cele mai convingătoare argumentări, nici adevărurile clare ca lumina soarelui și nici axiomele de drept, pentru-că epilogul acestor procese de agitațiune, verdictele și sentințele au rămas întotdeauna neschimbate.

Cu procesele politice în patria noastră stăm cam așa cum se întâmplă cu fotografiile de paradă împodobite, pe cari le trimit soldații acasă: afară de cap întreaga fotografie a fost dinainte pregătită, dar capul istețului fotograf militar nu are decât să-l lipească simplu deasupra fotografiei.

Da, pentru-că în patria noastră procesele politice n-au nici început nici sfârșit. De aceea ori cine, care judecă cu minte sănătoasă și cu înțelepciune politică aceste stări de lucruri, nu va zice că sunt sănătoase și că servesc spre binele țării, fiindcă provocătorul și promovătorul lor e însuși decât șovinismul neînfrânat.

Germentul acestui morb, baccilul este a se căuta în legea pentru organizarea procuraturii, în structura instituției procuraturii, referitor la care va fi de ajuns dacă mă voi provoca la păreri recunoscute de toți ca ponderoase și exprimate tocmai din partea Ungurilor neaoși, cari păreri au fost date publicității în literatura juridică și în presă d. e. păreri substituționale de procuror al coroanei, Varga Ferencz, așa-dar o capacitate între procurori, în critica făcută în revista de specialitate „A Jóg” asupra organizării de azi a instituției procurorilor, în care condamnă cu asprime raportul de dependență al procurorilor de ministrul de justiție și în urma aceasta folosirea lor pentru scopuri politice și de putere din partea guvernului. Și dacă astfel — durere — și prin lege procurorii sunt proscrși din domeniul strălucirii independenței, care dă forurilor judecătorești un nimb atât de înalt — cel puțin judecătorii independenți să fie o garanție vie a constituționalismului, a dreptății adevărate și în procesele politice, în aceeași măsură ca și cum s'ar judeca asupra unei brazde de pământ.

Și cum stăm în privința aceasta? Nu mă voi provoca la păreri și comunicările făcute prin presă a politicianilor români sau alți nemaghiari, ci mă voi provoca direct la păreri maghiare, a căror competență o vor recunoaște doar și judecătorii mei. Amintesc părerea lui Herczeg Ferencz, o capacitate distinsă literară între ziaristii maghiari și afară de aceea un personajiu politic, care e considerat ca reprezentantul fidel al opiniei publice maghiare de convingeri mai bune. El zice adecă, când condamnă un proces politic și în legătură cu acesta modul de judecare folosit în procesele politice, adecă spunând franc cuvântul adevărat, el caracterizează judecata ce se aduce în astfel de procese

în chipul următor: »Ori ce s'ar zice, și judecătorii fac politică, când judecă asupra unui delict politic.«

Declarațiunea aceasta a lui Herczeg Ferencz conține în toată sinceritatea mărturisirea pe față, că valurile șovinismului maghiar, care subsapă binele comun al țării, au ajuns deja la temelia bastioanelor de apărare ale justiției.

Așa stăm și cu delictul, pentru care sunt tras în cercetare și față cu care pot să stabilesc numai, că procedura penală pusă în curs în această afacere, ca multe altele de aceeași natură, nu este așezată pe bazele adevărate ale codului penal în vigoare și că nu se face între marginile procedurii procesuale, fiindcă își are isvora numai și numai în motive politice.

Fiind jurist și avocat cu-o practică de preste 30 de ani, mi revine competența de a da o judecată în cauza aceasta, pornită contra mea, bine înțeles că acuzat, dar totodată și ca primul, care are să judece asupra acestui proces.

In urma chemării sale datorința unei adevărate justiții penale ar fi să pună capăt hiperzelului procurorilor în fabricarea de procese politice, procurori cari atârna legați prin fir de ată, prin telefon și porunci rezervate (confidențiale) dela puterea guvernului, și în numele sfintei dreptăți să strige »veto» contra compromiterii celei mai nobile funcțiuni a statului, ca printr'asta să se scutească pe sine însăși de politică și tendința acesteia să nu o poată atrage.

Cu deosebire are valoare aceasta în ce privește justiția patriei noastre poliglote. De aceea administrația justiției trebuie cu potențată încredere să stăruie, ca contrastele și susceptibilitățile, ce se pot naște din divergențele politice, să fie delăturate cu tactul, ce simte unde e dreptul și dreptatea, însuflând în inima celor, cari cer dreptate, cea mai mare încredere față cu sine însăși și încredere în susținerea neschimbată a acestei dreptăți, pe care să-o asigure pentru timpul prezent critic ca și pentru toate timpurile, căci deciziunile judecătorești se ridică, ce e drept, la valoare de drept, pe când vătămarile aduse popoarelor de milioane nici când, căci acestea au forurile lor: providința divină și dreptatea judecătorești istorice, care se răzbuună cu putere elementară asupra justiției vremelnice, care în micinimia ei scurt văzătoare e legată de haina politice, — mai pre sus de toate însă, fiindcă în viața veritabil constituțională, nu se pot suprima manifestări de vederi politice, nici prin atacuri nemiloase și mereu ne-cuvințioase, nici prin alte soiuri de prigoniri, nici prin procese penale și temniță.

In oglinda acestor fapte neîndoioase și stări deplorabile să vedem acum ce cuprinde în adevăr articolul incriminat. Cel ce cunoaște limba română, dacă și nu perfect dar totuși binisor, acela după ce va fi cetit odată articolul din cestiune, poate fi la moment în clar, că autorul nu se referă nici la »naționalitatea«, despre care vorbește autoritatea, citând § 172 alinia II. a codului penal, nici la »maghiarimea alcătuitoare de stat« de care vorbește acuzatorul public și judele instructor, nici nu trage consequențe din acestea și astfel deci nu poate să agite la ură contra lor.

Abstrăgând dela unele expresiuni incriminate greșit traduse din partea interpretului, cari se află în traducerea maghiară, spre pildă chiar și titlul »Păcatul meu« (Az én bűnöm) în loc de »Vin amea« (»Mea culpa«), articolul incriminat vorbește cătră cea parte a inteligenței române, care pe teren politic se trage la răspundere pentru greșeli politice și li se fac reproșuri pentru activitatea lor politică și pentru cele ce au neglijat. Și dacă este așa, cum se întâmplă aceasta și cu alți factori politici, ce fel de faptă punibilă poate fi într'asta? De când e oprit așa ceva într'o țară constituțională, unde fiecare are dreptul să-și manifeste liber păreri sale politice. Ori deoară păreri politice ale »maghiarimei« procuraturii reg. să fie așa de infalibile, încât față cu acestea ori ce altă părere politică să formeze un fapt punibil?

Pe ce bază, și cu ce drept e privilegiată și mai salutară pentru patria noastră părerea politică a maghiarimei, decât a celorlalți cetățeni? De când și pe baza căror legi oprit Românii de a spune că soarta lor e nesuportabilă? Oare nu tot aceasta o spun zilnic, pe toate cărările, și Maghiarii despre soarta Maghiarilor? Și oare nu de prigoniri și de atacuri politice se plâng în presă și în adunări unele din partide și personalități distins maghiare?

Este oare o faptă punibilă aceea, dacă și Românii au sau pot avea pe terenul administrației și al justiției interese? Și cum ar putea să atâte maghiarimea apărarea pe cale politică și legală a acestor interese?

Procuratura se vede că pune mare greutate pe expresiunile »de veacuri« și de »inimicii ai Românilor«, nebagând de seamă, că tocmai prin asta le cualifică de expresiuni cu serz politic. Da, fiindcă dacă e vorba de veacuri, atunci aceasta nu se poate referi la »maghiarimea« procuraturii, iar îndeosebi nu se poate referi la »naționalitatea« despre care vorbește § 172, alinia 2 a codului penal, căci alta a fost în decursul veacurilor maghiarimea și alta e ea astăzi, care aci se numește maghiari, aci popor maghiar, aci rassă maghiară, aci națiune maghiară, aci națiune politică, aci naționalitate maghiară, aci însă maghiarime. Și cine poate ști sigur cum va mai fi numită în viitor?

Un deosebit înțeles se dă expresiunii »inimicii Românilor«. O Doamne, e cu puțință oare, ca ori și cine să poată avea adversari (inimici), numai Românii nu, și dacă sunt și pot fi inimici, oare aceia neapărat să nu poată fi decât »Maghiarii« acuzatorului public? E semnificativ, că încă și cea parte a articolului incriminat se consideră ca aptă de a produce agitație, în care eu pe politicianii români în loc de a folosi fraze sunătoare, îi îndemn la mai multă demnitate și bărbăție și aștept dela ei mai multă muncă, mai multe jertfe, decât umilire și cerșire după protecție și apelez la ei, ca să-și câștige cunoștințe și experiențe mai estinse și să apere interesele poporului nostru în mod cu totul desinteresat, și oare fapta aceasta a mea puteare-ar agita contra »maghiarimii« acuzatorului public? Ori doară nici un Maghiar nu face asemenea în interesul maghiarimei, și de o face aceasta, se consideră la el de fapt patriotic, al meu însă să fie fapt punibil? Atât procurorul cât și judele instructor în motivele lor se văd constrânși a recunoaște cu puțină deosebire că într'acest articol incriminat contrarii »rassai valache« nu sunt nicăiri precis numiți. Și astfel d-lor își dau silința să stoarcă cu forța punctul lor de vedere din »cuprinsul« și din »țesătura« articolului, pentru ca astfel să facă cel puțin plauzibilă o umbră a faptului ce ar fi a se pedepsi.

Curios se pare de a vorbi de »țesătura« și de »înțelesul cuprinsului« articolului, pe când propunerea și deciziunea lor o însoțesc cu astfel de expresiuni, din cari mai curând se poate ceti »țesătura« și »înțelesul cuprinsului« decât ceea ce ar rezulta din o deplină nepreocupare.

Tare mă mir, — adecă nu mă mir, — că procuratura nu vede pădurea de pomi, când zilnic poate să audă și să cetească în mijlocul șgomotului vieții noastre de stat, ce diferite păreri se manifestă cu destulă claritate până la înaltul tron și fără de încălcire a cuprinsului, mai cu samă provenind din partea maghiarimei, față cu cari păreri procuratura n'are nici ochi, nici urechi, nici cuvinte, ci, probabil după îndrumările primite, se poticnește cu zel patriotic-model de »țesătura« articolului meu, luându-și ca țintă ziarul septuagenar »Gazeta Transilvaniei«, crezând că foarte mari servicii poate face cu aceasta »maghiarimei«, ce se opune nizuinelor iridentiste valahe.

On. Tribunal reg. Vorbească din hotărârea judecătorească șoapta viitorului!

Cu stimă

Francisc Hossu Longin.

România.

Studiu militar.

De un timp incoace opiniunea publică din Austria se ocupă foarte viu și cu deamănuntul de cestiunea: ce să se facă și ce atitudine să observe în viitor guvernul și poporațiunea Austriei pentru ca în viitor raporturile de amicitie ale monarhiei cu România să nu fie mai mult formale, ci cât mai sincere și intime?

De când cu aneștiunea Bosniei și conflictul exterior, interesul pentru strângerea legăturilor pe baze mai solide cu România a crescut în cercurile politice și militare ale Austriei într'o măsură, încât organele de publicitate cele mai competenteau crezut de lipsă a-și spune cuvântul în această cestiune.

Astfel în primele zile ale lunei curente s'a scris și în organul militar din Viena, „Oesterreichische Armeezeitung“, edat de Carl M. Danzer, organ cu mare vază și trecere, un șir de articoli, formând un studiu militar sub titlul de mai sus, însoțit de alt ciclu de articoli, intitulat: „Rolul strategic al României într'un viitor războiu“.

Aflăm de bine pentru informațiunea cetitorilor noștri a reproduce partea din urmă din articolul „România“ (Un studiu militar) cari se bazează pe următoarea considerațiune:

»In prima linie — se zice în partea dintâi a acestui articol — noi cei din monarhie trebuie să ne nizuim de a cunoaște prețul amicitiei cu România pe deplin, pentru care scop avem lipsă de cunoștința rolului eminent al regatului cu toate posibilele conflicte europene viitoare. Indată ce vom fi recunoscut, că România prin situația ei și prin mijloacele ei de putere disponibile pare predestinată a presta monarhiei servicii extraordinare, trebuie să căutăm calea spre a cuceri inima poporului«.

Autorul articolelor spune, că în trănd în atingere cu persoane competentele României, și putând să facă observări personale și studii, apoi cunoscând bine limba, moravurile și obiceiurile române, este în poziție de a spune lucruri adevărate. Dacă, zice, printr'asta ar veni în conflict cu raporturile oficiale, atunci să i-se ierte avându-se în vedere, că mulți oameni aici — și nu tocmai cei mai neînsemnați — sunt de părere, că una din cauzele principale, că nu se pot înțelege cum se cade reciproc monarhia noastră cu România, sunt tocmai personalitățile oficiale, cari fiind prea exclusive, niciodată n'ajung să pătrundă în adevăr în spiritul și lumea sentimentelor masselor.

Autorul desfășură vederile sale în parteadin urmă cu privire la „idea națională română“. Redând în extras această parte ținem a observa, că în unele privințe diferim mai mult sau mai puțin de păreri emanate de autor. Iată sâmburile expunerilor sale:

»Ca ori ce altă națiune are și națiunea română idealurile ei, de care e alipită cu mare iubire. Cel ce nu cunoaște aceste sentimente, ce dorm în inimile poporului, nu va înțelege nici odată izbucnirile de simț național, ce nu se pot uni nici decum cu posibilitățile reale. De aceea să discutăm mai întâi aceasta cestiune.«

»Românii de azi, a căror miez, șapte milioane, trăesc în regatul dunărean și se bucură într'un stat național independent de toate binefacerile progresului cultural, au în celelalte state cărora aparțin — Ungaria (2.800.000), Austria (231.000), Rusia (1.122.000), Bulgaria (84.000), Serbia (circa 90.000), numai drepturile unei națiuni de minorități, cari adeseori, deși par a fi prin lege scutite, nu sunt alta decât restricțiuni politice și naționale...»

»...Pentru gradul simpatiei sau antipatiei, ce o nutresc Românii regatului față cu statele vecine va rămânea întotdeauna dăătoare de măsură împrejurarea, întrucât conaționalii lor, cari trăesc în acele state, se bucură ori nu de drepturi politice și naționale. Deplină acordare a acestor drepturi din partea statelor străine este cel mai sigur mijloc de a combate cu efect propaganda națională română, fiindcă printr'asta se smulg din mâna agitațiunii cele mai eficace mijloace...»

Autorul vorbește apoi de o diversitate (deosebire) caracteristică a sentimentelor, ce le nutresc Românii din regat pentru Austria și Ungaria. Pe Vienezi i-ar găsi mult mai amabili, pe când față cu Ungaria ar simți antipatie și aceasta din cauza plângerilor conaționalilor lor de acolo. Apoi continuă așa:

»Cercurile conducătoare politice din România urmează principiul neamestecului în afacerile interioare ale unui stat străin. Ele știu foarte bine că idealele națiunii române în împrejurările date, nu numai că nu se pot atinge, ci că năzuirea spre ele ar putea să nască pericole neprecalculabile pentru regat. Cu toate acestea nu se pot nega, că și aceste cercuri se silesc a aduce în consonanță rațiunea de stat cu inima. Mintea le spune, că România e i-cuită între Slavii de Nord și de Sud, ce este pedecă cea dintâi pentru unirea, la care fântesc, și că ei numai prin alăturarea la monarhie pot să scape de a fi striviți și nimiciti. Într'o situațiune cu totul analogă se află și Maghiarii față cu statele slave. Cu atât mai de neînțeles este pășirea acestora față cu o națiune, care ar trebui să fie aliatul lor natural.

»In situația actuală politică internațională, politica română externă poate alege numai între Rusia și tripla alianță. Atitudinea Rusiei după războiul dela 1877/78 când a rupt Basarabia dela România, explică îndestul politica României amicabile triplicei. În privința stabilității ei viitoare însă nu putem avea speranțe exagerate, fiindcă această politică n'are rădăcini în popor; se pot ivi evenimente, cari să schimbe cu totul opiniunea publică din țara românească, între acestea ar fi și independența Ungariei. Năzuințele pentru aceasta se însoțesc în România cu cea mai mare atențiune. În ziua, când planurile partidelor independiste, ce domnesc azi în Ungaria, vor începe a se realiza, politica României va fi silită a ceda presiunii opiniunii publice și a face o schimbare de front dela Vest la Ost. Unitatea monarhiei Austro-ungare și dinastia Habsburgilor, care este cu însuflețire venerată în România, au format până acum chezașia pentru desvoltarea liberă națională a Românilor din Ungaria. Mai curând sau mai târziu se crede, că aceștia vor primi drepturile lor depline naționale și politice. Dacă vor fi dați însă pe mâna volniciei

guvernelor maghiare, orice speranță de felul acesta va fi înmormântată și ideea, ce o întâlnim astăzi numai sporadic, ici colo, va deveni generală. Această idee este formarea confederațiunii balcanice. Cu ajutorul acestei confederațiuni și cu al Rusiei idea unității naționale — cel puțin în ce privește pe Românii din Ungaria — ar primi nou nutremânt și-ar lua forme mai pipăibile, căci opt și jumătate milioane de Români ar putea să combată cu prospecte de succes Ungaria separată de Austria și părăsită de naționalitățile slave.»

»In Austria acest adevăr trebuie să fie deplin înțeles și pătruns înainte de ce ar fi prea târziu. Va fi bine și corect ca monarhia să recunoască, că față cu un stat, care din motive de rațiune aduce jertfe naționale și observă o atitudine ne-exceptionabilă ca stat învecinat este obligată de a dovedi cea mai largă prevenire și de a nizu prin acte vedite de bunăvoință să schimbe amicitia, formală într'o amicitie intimă și durabilă. Nu pare a fi superflu de a aminti la locul acesta ca exemplu atitudinea Italiei față cu Monarhia Austro-Ungară. Asemnarea aceasta se impune fără de voe. Deși numărul Italie-nilor, ce locuiesc în Austria abia face a patra parte a Românilor din Ungaria, Italienii din regat sugerează la fiecare cestiune, ce atinge pe conaționalii lor, ca arbitrii competenți și lasă să fie conduși în sentimentele lor față de tripla alianță prin tractarea, de care se împărtășesc amintii conaționali. Drept mulțumire pentru aceasta primesc universități etc. Ce s'ar zice în Ungaria, dacă Românii de acolo, cărora astăzi cu mare greu li se permite și măcar o școală populară, ar prețide universitate? România însă nu s'a amestecat niciodată în asemeni cestiuni interne. A contat întotdeauna pe dreptatea monarhiei și a sperat că își va valora influința ei în favoarea fraților de dincolo de Carpați. Să se fi înșelat ea oare?«

»Se va obiecta, că Austria în aceste cestiuni, ca fiind curat ungare, n-are să zică nici un cuvânt. Aceasta poate fi foarte adevărat, dar aici (în România) nu va fi nici odată înțeleasă, fiindcă aceea domnește credința că baza coroanei și a guvernului comun e și în Ungaria așa de mare, încât să poată împedeca de a se face nedreptăți. Oare să lăsăm să se zgudue aceasta credință? Dacă nimeni în Viena nu are curajul de a spune adevărul la locul competent și aceasta nu o vor face nici miniștrii ungari, nici personalitățile oficiale acreditate la Curtea din București — cauzele se pot destul de bine pricepe și fără explicații — atunci să o spunem acum cu toată franchețea, fără de nici o înfrumșetare...

»...Primul posulul cardinal pentru raporturi durabile amicabile între Monarhie și România rămâne acordarea de drepturi naționale și politice de fapt Românilor din Ungaria. Pe câtă vreme nu vor înceta suspinele și plângerile fraților, cari mișcă inima Românilor liberi — va exista totdeauna pericolul, că România ar putea să treacă la inimizii triplei alianțe.»

»Dacă pe lângă simțul național ofenzat, se vor comite și alte greșeli politice, cum a fost vorba de exemplu, nu de mult, de a permite Serbiei să ia parte la comisiunea dunăreană, sau cum a fost neîndestulitoarea, prevenire în cestiunile politice

comerciale, numai pentru ca cercurile interesate a-le agrarienilor Monarhiei să poată face o mai bună treabă sau negoț, atunci n-avem de ce să ne mirăm, dacă, cum mi-a spus un conducător politic de aici, se va rupe definitiv legătura dintre cele două state.»

»Interesul primordial al Austriei, susținerea unității sale ca imperiu și asigurarea viitorului pretind să căutăm și să aflăm o cale, pe care să ne putem câștiga inima poporului român. Pentru aceasta nu e de lipsă, decât o bună voință de a ne folosi de favorabilele condițiuni prealabile pentru o deplină înțelegere, care există de fapt, să ne folosim de ele prin apianarea cestiunii române în Ungaria și prin aceea că vom da un sprijin României pe teren comercial politic.»

Din dieceza Caransebeșului. Alegerea de episcop la Caransebeș se va face Luni în 12 Iulie st. n. în ziua sf. apostoli Petru și Pavel. Hotărârea aceasta s'a luat în ședința plenară a Conzistoriului din Caransebeș ținută Sâmbăta trecută.

În cercul Jebel (1 mandat preoțesc, 2 mirenești), Lugoș (1 mandat mirenesc), Teregova (1 mandat preoțesc) și Bozovicu (1 mandat preoțesc) se vor face în scurtă vreme alegeri sinodale supletorii. Terminul acestor alegeri se vor publica Duminică la Rosalii. Sinoadele electorale parohiale se vor constitui în toate aceste comune Duminică în 24 Maiu (6 Iunie n.), având a trece la actul alegerii. Scrutinul va avea loc la 31 Maiu (13 Iunie n.). Ca comisar conzistorial pentru cercul Lugoș a fost exmis d-l Titu Hațieg, iar pentru cercul Jebel d-l Ioan Marcu. Terminul prezentării eventualelor proteste este ziua de 15 (28) Iunie. Pentru alegerile în colegiile preoțești se va fixa un termen special.

Revista politică.

Zilele trecute n'au adus nimica nou în cestiunea aplanării crizei guvernului. Ministrul Kossuth, în a cărui mâni se zice că s'ar afla cheia descercării situațiunii, zace din nou bolnav acasă, prin ceea ce se trăgănează și mai mult descercarea crizei. Se crede însă, că în timp de vreo patru săptămâni se vor putea delătura piedecile mai de căpetenie, ce se pun în calea aplanării crizei.

Vinerea trecută au sosit la Viena Impăratul și Impărăteasa Germaniei, pentru a face o vizită Maj. Sale Monarhului nostru. Soveranilor germani li s'a făcut o primire splendidă de către populațiunea vieneză și armata austro-ungară. La prânzul de gală dat în onoarea Impăratului Germaniei ambii monarhi au rostit toast, în cari s'a dat expresiune prietinie străne și puternice între cele două împărății, în urma căreia s'a delăturat pericolul turburării păcii europene

prin conflictul iscat între monarhia austro-ungară și Serbia. Ambii monarhi au salutat prin o telegramă călduroasă și pe regele Italiei, credinciosul aliat și prietin al triplei alianțe, iar regele Italiei a răspuns tot telegrafic, asigurând pe aliații săi de sentimentele sale de sinceră prietinie și fidelitate.

Prin această vizită s'a arătat din nou lumeni, că cele trei state: Austro-Ungaria, Germania și Italia sunt hotărâte a merge și mai departe mână în mână pentru apărarea intereselor lor comune și pentru menținerea păcii europene.

Membrii consiliului comunal al orașului Viena au făcut Marți o vizită capitalei Agram, unde au fost primiți cu multa căldură de către populațiunea orașului. Deși în discursurile rostite la primărie, în gară și la banchet de cătră vieonzi și croați nu s'a făcut politică, totuși foile maghiare sunt rău supărate pe vizita Vienezilor, prin care Croații se vor instrăina tot mai mult de Maghiari, ceea-ce poate să aibă drept urmare ruperea definitivă a Croației de Ungaria. Foile croate au scris din prilejul acestei vizite articole călduroase, salutând pe oaspeți și pledând pentru apropierea Croaților de Austriaci.

Din Turcia vin vești tot mai liniștitoare. Ordinea și siguranța s'a stabilit în toate părțile împărăției. După știri mai nouă Sultanul Mohamed V. va întreprinde în curând o călătorie prin țară, vizitând orașele Smyrna, Salonie, Uesküb și Mitrovița, unde va veni în atingere cu populațiunea albaneză. Din Mitrovița Sultanul va pleca la Monastir. Această călătorie va contribui fără îndoială, în mare măsură la linișțirea spiritelor încă stătate și la restabilirea definitivă a ordinii.

Ministrul de interne al Turciei despre cestiunea Aromânilor.

Se știe, că Ferid-Pașa actualul ministru de interne al Turciei, înainte de a fi numit ministru, era vali al vilaetului Smirna. Cu câte-va zile înainte de a părăsi orașul Smirna, un redactor al ziarului grecesc »Imerissia« anume Hristovasilis a reușit să aibă o convorbire cu Ferid-Pașa. Aceasta convorbire a fost publicată în ziarul »Imerissia« cu data de 1 Mai st. n. și li dăm loc în următoarele în toată întregime:

»Voi Grecii, a zis Ferid pașa într'un avânt de indignare — aveți pretenția ca primul ministru al Turciei să ia Eprul sau Macedonia și să vi le dea plocon! Dar primul ministru al Turciei, domnilor, tre-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Izbăvirea blăstămului.*)

Să fi fost blăstămul dela Dumnezeu... nu se poate! Dumnezeu e prea milostiv și îndurător ca s'o fi chinuit pe biata Florica, fata Pușcașului, atâta amar de vreme și să n'o fi deslegat de puterea blăstămului!

Și-o bat gândurile, fel și chipuri, pe Sanda, nevasta Pușcașului, mai ales, după ce, peste zi, i-au pus prânzul de patruzeci de zile dela moartea Floricăi. N'a fost doar de-o părere sbuciumul Sandei; în patrusprezece ani, cât i-a orânduit Dumnezeu să-i fie viața Floricăi, care era mută și fără scântee de înțelegere în sufletul ei, inima n'a lăsat-o pe Sanda să zâmbească și nici privirea ei n'a putut să se ridice drept în fața omului. Toată vremea i s'a părut, când trecea pe lângă om, că oricine, în aceea clipă, se gândește la Florica ei, că e un blestem în casa ei și că e arătată cu degetul și de copiii din sat. Amarul din suflet i se otrăvea zi cu zi. Cealaltă două fete ale ei, mai mari decât Florica, fete de măritat, cu toate că-s ca toată lumea, tefose, harnice și frumoase, poartă și ele ponosul casei lor: la mulți flăcăi, la vremea lor, le-ar fi dat inima

brânci cătră dânsele, dacă nu s'ar fi născut Florica în casa lor. La horă, bagă ele bine de samă că flăcăii le joacă mai puțin decât pe altele, ba chiar mai puțin decât pe slutele și nătângele satului. Ceilalți copii, mai mici decât Florica, n'au nici ei hazul întreg și nici tihnă de cum va joacă între copii de sama lor; sufăr mai bucurii toate nedreptățile tovarășilor de joacă, decât ar îndrăzni să se apere, așa cum le-ar cere inima lor, numai să nu audă porecla de »fratele mutei«, ori »sora mutei«, și să nu mai fie siliți apoi să plece dela joacă și să mai invenineze încă lacrimile Sandei cu răutatea satului, când s'ar duce la dansa și i se jeluiască.

Nu se poate să-i fi venit dela Dumnezeu!... Negreșit, i-a venit dela mână de om! Numai omul poate chinu pe om fără milă! De patruzeci de zile, dela moarte, i se arată Florica în fiecare noapte, cu lumânarea aprinsă. Vine până la patul ei, îmbrăcată în alb, cu cunună pe cap, cu zâmbetul pe buze, cu ochii strălucitori de fericire; se pune în genunchi și începe să grăiască, în graiu cu totul omenesc: »nu-i adevărat că eu sunt mută! Eu vorbesc ca toți ceilalți oameni și înțeleg ca și cealaltă lume!... Degeaba mă țineți legată, eu știu să mă feresc de primejdii«. Sanda rămâne încremenită, ar vrea să strige prin somn, ar vrea să-i vină cineva în ajutor, ca să prindă pe Florica, s'o fie în loc, dar nu poate nici să strige, nici s'alerge după

dânsa; iar când se trezește, i se adâncește mai mult rana din inimă, că n'are putere să aducă tot satul lângă ea, când vine Florica, s'o vadă toți, s'o audă toți, și să se încredințeze și ei, că în sfârșit a vrut Dumnezeu să-i deie și Floricăi mințe de priceput și limbă de grăit.

Cât a stat Florica între cei vii, Sanda n'a avut răgaz să vadă altceva, decât amarul lui »azi« și îndoială în binele de mâne. Acum, când s'a stins Florica, i se deapănă fără voe și i se limpezește din ce în ce mai mult negura grozavă a celor patrusprezece ani trecuți.

O bucată de vreme credea că-i vine dela Dumnezeu. Cât a ținut această credință, a luat toate grijile cerute pentru împăcarea cu Dumnezeu. Afară de cele patru posturi de peste an, afară de Miercurile și Vinerile săptămânilor de dulce, a închinat și Lunea pentru post în casa ei. La Paști și la Crăciun a împodobit policiclu și sfeșnicile mari dela biserică cu lumânări de ceară curată și a umplut toate candelarele din fața icoanelor cu untdelemn. La sărbătorile împărătești n'a lipsit dela slujba creștinească, nici dela plata liturgiilor sfințite. Smirna și tămăia cu puteau lipsi din cuprinsul evlaviei Sandei. Aghesmele dela zi n'tai și Maslu cu șapte preoți iarăși e nelămurat pentru curățirea păcatelor omenești și pentru alungarea duhurilor necurate din jurul casei, și de aceea Sanda, pentru mai mare credință, a

adunat de șapte ori soborul de preoți, de prin satele vecine, și i-au cetit Floricăi sfântul Maslu.

În postul mare, săptămâna patimelor, trei ani dearându-l a dus pe Florica la mânăstirea Varatec, a făcut sărindare de lăvicere și prosoape alese, a închinat-o Precuratei, a rugat soborul să-i cetească molitfele Marelui Vasile, și... tot nu și-a întors Precurata fața cătră dânsa. — În postul Sântămăriei, a auzt de Maica Domnului, făcătoarea de minuni, dela Florești, din ținutul Bărladului. Și n'a pus apă pe limba ei, nici mâncare în coșul ei, până când nu și-a văzut visul cu ochii: a dus pe Florica și la Florești, tocmai în ținutul Bărladului. A văzut icoana făcătoare de minuni, a închinat-o pe Florica înaintea ei, a dat și-acolo sărindare. A lăcrămat până și Maica Domnului, când a văzut o pe Florica; dar nici acolo n'a avut noroc: lacrimile Maicei Domnului n'au mai isvorât după aceea, iar cele care s'au arătat întâi s-au uscat și nici un semn nu s'a mai ivit.

Intr'o sară, cade la ușa Sandei un drumeț, care se roagă de găzduire. După înfățișare și, mai ales, după port, se vede că drumețul vine de departe. Se dă în vorbă cu el, până-i pune de masă, și-l întreabă și pe dânsul, om umbat și prin țara Rusului, om care a văzut și a auzit multe, de nu cumva ar ști ceva despre patimele Floricăi. Se uită omul la Florica,

*) Din »Viața Românească«.

bue să aibă ca datorie sfântă păzirea integrității statului, al cărui șef suprem este.

»Pot prin acte oficiale să conving, pe ori ce Grec, că iradeaua din 1905 Mai 9, dată Aromânilor, nu păgubea de loc interesele grecești, din potrivă le ar fi întărit.

»Este o utopie chiar, să ne închipuim că România ar putea să sară peste Bulgaria și să intre în Macedonia pentru Aromâni! De ce vă temeți așa de mult de Armâni, pe când ar trebui să vă temeți de alții, dând pace Aromânilor, pe cari ați putea să-i aveți de ajutor după cum i-ați avut întotdeauna.

»De altfel eu, pe când eram mare vizir, am lucrat pe baza unui memoriu al patriarhiei, memoriu publicat, prin care recunoștea naționalitatea armână, și așa am dat acea iradea, de care v-ați speriat așa de mult. Elenismul, domnu', nu trebuia nici acum, să se ocupe de chestia armânească, ci din potrivă numai de cea bulgărească.

»Aflați că dușmanii voștri sunt Bulgarii! Iradeaua pentru armîni, era un lucru înțelept și pentru interesele voastre grecești, după cum pot să vededesc, repet încă odată prin acte oficiale.

»Și ce credeți că ați câștigat cu „non possumus” la cuprinsul acelei iradele? Prigonirea elenismului în România, care a fost premergătoare celei din Bulgaria. Niciodată guvernul bulgar n'ar fi făcut ce a făcut în contra elenismului în Bulgaria și Rumelia Orientală, dacă n'ar fi existat antecedentul în România. Bulgaria a fost încurajată în proceșul ei de indiferența Europei față de scenele antigrecești din România.

»Cheltuiți acum milioane, din cele ce n'aveți, pentru a întreține mîile de refugiați greci din Bulgaria, Rumelia orientală și România!

»Vă sfătuiesc ca amic și vecin să vă întoarceți privirile numai spre dușmanii voștri serioși, Bulgarii și să dezvoltăți o prietenie sinceră față de toate statele balcanice și în special de Turcia, cu care aveți atâtea interese serioase comune, și să căutați, repet, să fiți sinceri în toată puterea cuvântului cu Turcia, a căreia existență vă este foarte necesară.

»Și d-v. și patriarhatul trebuie să lăsați șovinismul. Acest șovinism al patriarhatului, pe de o parte, și al guvernului turcesc pe de altă parte, a creat Bulgaria de astăzi. Dacă guvernul turcesc ar fi consimțit atunci la numirea unui guvernator general creștin în Bulgaria, unde elementul turcesc era foarte tare, Bulgaria astăzi ar fi fost o posesiune a statului turcesc. *Aleza și Fanaru trebuie în interesul lor să fie mai conciliante și să cedeze la unele pretenții, de cari n'au a se teme de loc.* Ce ați fi pășit dacă patriarhatul ar fi recunoscut înființarea unei biserici armânești în Macedonia? Nu cumva Armânii n'au astăzi această biserică, cu toată împotrivirea și șovinismul voștru? Întru nimic nu s'ar fi schimbat situația căci Armânii grecești ar fi continuat să fie credincioși bisericii grecești, iar cei romanizați la a lor cu marea diferență, folositoare nouă, că acești din urmă n'ar fi fost dușmanii voștri, ci și ei ca și ceilalți ortodoxi ai imperiului, ar fi supuși mării biserici. Ca să încheie, a zis Ferid pașa, socot că trebuie să predomine printre Greci principiul, că

interesul lor reclamă să nu refuze lucrul pe care acel care îl cere, poate să-l ia singur.

Procesele ziarelor românești.

Un nou proces al »Gazetei«.

Senatul de acuză al tribunalului din Târgu-Mureșului n'a găsit, precum știm, motivată cererea de punere sub acuză a procurorului pentru publicarea articolului »Sărbători vesele«, în urma excepțiilor prezentate de redactorul responsabil al ziarului nostru și a sistat procedura de urmărirea față de redactorul nostru responsabil. În contra acestei hotărâri procurorul a anunțat recurs la tabla regească. Tabla din Târgu-Mureșului luând în dezbateră în ședința secretă, ținută în 20 Aprilie n. a. c. recursul procurorului, a schimbat însă sentința senatului de acuză și a pus din nou sub acuză pe d-l V. Branice pentru delictul agitațiunii, comis prin publicarea articolului amintit.

În sentința tablei regești, care ni-s'a înmănat astăzi, se spun între altele următoarele :

»Conținutul întreg al articolului publicat în numărul din 14 Iunie al ziarului »Gaz. Trans.« sub titlul »Sărbători vesele«, dar în deosebi părțile citate în actul de acuză, au prezentat maghiarimea ca dușmanul locuitorilor de naționalitate valachă spunându-se în acel articol, că în patria noastră valachii au fost asupriți, că ei sunt persecutați fără motiv pentru sentimentele lor valache, că sunt pedepsiți cu grele pedepse de închisoare și de bani, iar acum Maghiarii în turburarea lor încep să urmărească cu grele procese și pedepse și pe femeile române, precum s'a întâmplat aceasta și cu d-na Anuța Vlad, soția deputatului Dr. Aurel Vlad. Prin urmare conținutul articolului amintit pare potrivit, ca să atâțe pe locuitorii de naționalitate valachă din țară la ură în contra maghiarimeii.

Sentința tablei e semnată de *Bela Ternovszky*, președinte și de *Dr. Simo Balázs* ca referent.

În sentință se mai spune, că actele procesului au fost transpuse președintelui curții cu jurați din Târgu-Mureșului, care va deflege în curând pertractarea finală.

Vineri în 8/21 Maiu se va dezbate în fața Curții cu jurați din Timișoara noul proces de presă al ziarului »Drapelul« pentru publicarea unei dări de seamă asupra congresului socialist din Viena. Acuzat e d-l Nicolae Jugănarul, care se află de prezent în temnița de stat din Seghedin, de unde va fi adus în fața juraților din Timișoara.

Martți s'a dezbătut înaintea tribunalului din Budapesta un proces de presă intentat de procuratură d-lui Dimitrie Birăuțiu, ca editor al revistei umoristice »Cucuc«, pentru »delictul« de a fi făcut »politică« fără ca revista să aibă cauziune. Acuzatul s'a apărat cu aceea că și ziarul »Budapest« are un supliment umoristic »Uj Budapest«, fără să fi depus cauziunea specială pentru acest supliment. Advocatul Dr. Kadossa Marcel, ca apărător, spune, că nu e mirare dacă »muritorii simpli« nu cu-

nosc și-ii legii și ordinațiunile ministeriale, dar cu atât mai regretabil este, când procuratura susține acuza fără nici un temei — în lipsa cunoștințelor ordinațiunilor ministeriale. Dă cetire unei ordinațiuni a ministrului de interne cu dato 8 Octomvrie 1901 nr. 3084, în care într'un caz concret spune, că foile umoristice, adevădă acelea, cari nu se ocupă în mod serios cu politica, nu sunt datoare să depună cauziunea. Constată, că în urma acestei ordinațiuni — nici o gazetă umoristică din Budapesta n'are cauziune.

Acest ordin a adus în mare încurcatură pe membrii tribunalului. Președintele Szepessy a suspendat ședința pentru a se constătu. După o pauză de o jumătate de oră, președintele ocupă din nou locul prezidial și declară, că s'a informat prin telefon la primărie, unde s'au adevădit spusele avocatului Kadossa. Amână deci dezbateră procesului pentru a se cere dela ministeriu ordinațiunea din chestiune.

STIRILE ZILEI.

— 8 Maiu v.

Ziua de 3 (16) Maiu a fost serbată și anul acesta cu mare însufletire de studențimea și colonia română din Viena, care ne-a adresat din acest prilej o călduroasă telegramă.

Această zi atât de însemnată în istoria dezvoltării noastre naționale a fost serbată și în România de numeroase societăți a căror membrii sunt în mare parte ardeleni. Frumoase serbări au aranjat îndeosebi societățile »Viitorul«, »Carpații« și »Miron Costin«.

Vizita Archiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia. Cetim în »Voința Națională«: Archiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului Austro-Ungariei, va sosi la Sinaia în ziua de 7 (20) Iunie, spre a face o vizită M. Sale Regelui Carol. Moștenitorul Austro-Ungariei care va veni prin Predeal, va fi însoțit de o numărăoasă și strălucită suită. Archiducele Francisc Ferdinand va fi găzduit la Castelul Peleş. În acest scop se fac mai multe pregătiri la reședința de vară a suveranilor români.

Adunarea generală a »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român« se va ține anul acesta în Caransebeș în zilele de 19, 20 și 21 Sept. n.

Reuniunea femeilor române din Brașov aranjează poemane, Duminecă, o serbare de primăvară în grădina casei de tir. Serbarea se dă în folosul Internatului Orfelinat. Va cânta muzica militară iar fetițele din internat vor executa dansuri și cântece în cor. Va fi și o loterie de obiecte cu 80 câștiguri. Inceputul petrecerii la 4 oare p. m. Intrarea 60 fleri. Este de dorit, ca publicul nostru să cerceteze în număr cât mai mare această frumoasă serbare.

Din Viena se anunță că la Balul Curții ce s'a dat cu prilejul vizitei Suveranilor Germaniei, Imp. Wilhelm s'a întreținut timp mai îndelungat cu d. Mișu, ministru României la Viena. Impăratul Wilhelm a însărcinat pe ministrul român să exprime Regelui Carol și guvernului român vtile Sale mulțumiri pentru strălucita primire ce s'a făcut în București fiului său, moște-

niturul tronului german. Imp. Wilhelm a fost îndeosebi atins de manifestările de simpatie ale poporului român pentru Principele moștenitor al Germaniei.

Serbarea zilei de 10 Maiu. Din București se anunță că Regele și Regina vor sosi acolo Sâmbătă dimineața venind din Sinaia spre a lua parte la serbarea națională dela 10 Maiu și la ceremonia sfințirii drapelului celor 5 noi regimente de artilerie și celui al regimentului 36 de infanterie. Sâmbătă la oarele 8 și jum. seara, drapelurile acestor regimente vor fi duse cu ceremonialul obișnuit la Palatul Regal unde Regele va face fântuirea drapelului înconjurat fiind de Principele Ferdinand, de ministru de războiu, secretarul general al ministerului, șefii de corp de cari aparțin noile regimente și generalii din garnizoana București. Cu acest prilej se vor prezenta Regelui generalii și ofițerii superiori transferați de curând în București. A doua zi, Duminecă la oarele 10 jum. dimineața se va oficia un Te-Deum la Mitropolie pentru serbarea zilei de 10 Maiu, de față fiind și M. S. Regele. După Te-Deum se va face sfințirea noului drapel de cătră I. P. S. S. Mitropolie Primat. M. S. Regele va ținea o cuvântare trupelor, după care se va duce direct la Palatul Regal, obișnuita deflare ne mai făcându-se anul acesta.

Corul bisericii gr. or. române a Sf. Adormiri din Brașovul-vechiu invită la producțiunea muzicală-teatrală împreună cu dans ce o va aranja Duminecă în 17 Maiu st. v. (30 Maiu st. n.) 1909 (ziua întâi de Rosalii), în sala hotelului Central Nr. 1 din loc. Inceputul la 7½ oare seara precis. Corurile se dirigează de d-l Romulus Ardelean învăț. Prețul de intrare de persoană 1 coroană, studenții 60 bani. Venitul curat este destinat pentru fondul corului dela Biserica Sf. Adormiri din Brașovul-vechiu.

Programul: 1. R. Ardeleanu: »Sfânt, sfânt«, cor mixt. 2. G. Dima: »Inzadar alerg pământul«, cor mixt. 3. V. Magdu: »Gheorghina«, cor mixt. 4. C. G. Porumbescu: »Cântec de primăvară«, cor mixt. 5. V. Alexandri: »Mama Anghelușă« canțonetă comică. 6. Teatru: »Pentru ochii lumii«, comedie în 2 acte de Labiche localizată de Gil. 6. »Banul Mărăcine« joc național. După producțiune urmează joc

Cununie. D-l Petre Ilescu și d-șoara Maria Șuşu ne anunță cununia lor, care va avea loc Duminecă în 10 Maiu st. v. 1909 în biserica română gr. or. din Ghimbav.

Recepțiunea nouilor membrii ai Academiei Române — scrie Secolul — se va face în cursul săptămânei viitoare. Cea dintâi recepțiune va fi aceea a d-lui Gane. D. I. Negruzi a fost însărcinat să răspundă noului academician. D-lui Duiliu Zamfirescu, a cărui recepțiune se va face cu câteva zile mai târziu, îi va răspunde d. Titu Maiorescu. E vorba ca A. S. R. Principele Ferdinand să onoreze cu prezența sa recepțiunea nouilor academicieni. Recepțiunea d-lui prof. Bârsan se va face în viitoarea sesiune a Academiei.

Serbarea școlară dela 10 Maiu. Programul serbării școlare care se va da în ziua de 10 Maiu, la oarele 3 p. m. în sala Teatrului Național este următorul:

„Vatra familiară“.

Analiza stărilor sociale de astăzi prezintă adevăruri triste; simptome îngrijorătoare se desfășură, se descoper înaintea scrutătorului. Diaagnoza amănunțită a boalelor societății, ce exalează mirosuri de putregaiu ducător la desnădejde a aflat, că răul a încolțit și s'a dezvoltat tocmai din infectarea rădăcinii, din infectarea vieții familiare, a vieții ce menită este a menține societatea, a susținea echilibrul ei, a o provedea cu membri viguroși, vioi, iubitori de muncă, de înaintare, cu membri morali, întregi la suflet și la trup. Anomaliile păcătoase, vederi și credințe distrugătoare, născute în depărtări, dar sădite și la noi au abătut familia dela destinul ei încaut ea nu se mai achită, ori numai foarte puțin și foarte defectuos, de problemele sale capitale. Apusul, unde cei drept stricăciunea a luat proporțiuni mai înspăimântătoare deja, luptă din răspuțeri pentru a readuce familia la locul său de glorie, se formează reuniuni, se tipăresc broșuri și cărți, cu un cuvânt se mișcă toate petrele pentru restatorirea »vechiei« vieți familiare. A îndruma viața casnică îndărăt, între termurii săi originali, pentru a învăța familiile, cu vorba și cu exemplul, adevărul rost ce-l au și bărbat și femeie în cercul familiar: iată o apostolie modernă, nobilă, neapărat trebuincioasă, a cărei roade dulci vor înfrupta nu numai pe sin-

intrebă pe Sanda cam ce bănueli are, i se luminează fața, ca de o însufletare dumnezeiască, și începe:

— Ascultă, nepoată! Eu vin din țara Rusului. Gospodăria mea o am peste munți, spre soare-apune. Am pogorât munții, am tăiat țara deacurmezisul și-am trecut cu turmele de oi în șesurile muscălești. Iarna mă duc acasă, în țara Ardealului, de sub stăpânirea Ungurului, iar tot anul stau la turme, iau sama de ciobani, vând acolo lână, miei și brânză. Am umblat mult și-am văzut multe; dar minune, ca cea arătată vara asta, în valea Pelinilor, dincolo de târgul Cahulului, nu mi-a fost dat să văd până acum. Un moșneag, om al lui Dumnezeu, se vede, dormea astă primăvară pe prisma bordeiului, din marginea satului. El era păzitor la țarina boerească. Și, cum dormea el, i s'a arătat în vis Maica Domnului și i-a grăit așa: »Să sapi după casă o groapă adâncă de doi coți și largă tot de doi; ai să găsești acolo icoana hului meu, Mântuitorul lumii. Ai să te duci în valea Spinului, ai să sapi acolo și ai să dai de un izvor. Deasupra izvorului să așezi icoana. Ai să-ți faci un pățul pe patru stâlpi, alături cu izvorul, și o scară ca să te sui. Ai să stai acolo și ai să te rogi fiului meu. Și ai să povățuiești lumea ca, orice boală va avea, să se spele pe față și pe trup, când răsare soarele, cu apa izvorului sfințit«. — S'a sculat unchiașul, s'a închinat Maicei Dom-

nului, a săpat groapa după bordeiu, a găsit icoana, a săpat izvorul, a așezat icoana, a făcut pățul, a început să se roage. Am văzut cu ochii cum vine lumea dela cele patru vânturi. Am văzut cum aduc daruri și odoare scumpe și le dau unchiașului, care șade pe pățul și blagoslovește norodul. Am văzut orbi, schiopi, uscați, cu tot felul de patimi, cum se spală la izvor și cum stă norodul și căruțele împărășiate pe amândouă coastele văiei și cum așteaptă rândul ca să fie blagosloviți. Am văzut cum se întorc oamenii bucuroși că au văzut minunea și că li s'a dăruit sănătatea. Numai cei fără credință și cu păcate grele trebuie să mai vie, până vor căpăta izbăvirea. Dacăi putea, nepoată, n'ai face rău să te duci cu fata acolo! — adaugă drumetul. Treci prin vamă, dai la Cahu!, apuci la răsărit, și drumul la dreapta și întreb. Te'ndreaptă și-un copil, când întreb de valea sfântului.

Și-a rămas pe gânduri Sanda. După plecarea drumetului, s'a sfătuit cu Petre, au vândut un juncan din prășila lor, și-au dus-o pe Florica de-au scaldat-o în așa sfințită din valea Spinului, dincolo de târgul Cahulului, tocmai în țara Rusului. Și tot n'a vrut Dumnezeu cu dânșii.

Nu-i vorba, alături de dorința de a împăca pe Dumnezeu, îi încolțea și-i creștea în inima ei bănuiala că blăstăm din casa ei vine dela mână de om! Și, dacă și-i făcut de mână de om, Dumnezeu își

intoarce fața dela tine și-și amână hotărârea pentru judecata cea mai de apoi. Până atunci faci și tu ce poți, te ajuci de puterea, pe care o au unii oameni asupra puterilor întinericului. Răul făcut de om nu-i cu știrea lui Dumnezeu.

Mai întâi, a avut un semn: cu două zile înainte de a naște pe Florica, o găină a cântat în pragul casei, drept ca un cucuș. A prins găina, a dat-o de-a capu'n-coadă, din fundul casei până la prag, și nu i-a venit gâtul pe prag, ca să i-l poată tăia. Apoi a început să-i ține urechea dreaptă și să i se clatine geana stângă — iarăși semn rău. Va să zică, încă de atunci luera. Intunerecul! Tot atunci și-a căutat în cărți; avea țiganca pe necuratul și pace! Și-a că pe bărbatul Sandei îl chiamă Petre, că pe omul ei, înainte de a se însura cu Sanda, ar fi vrut să-l ia o altă fată din sat; știa că cele două fetițe din băătăură sunt ale ei și că au să fie pline de noroc, dar că pruncul, care vine, îi cu mare cumpănă în viața lui; știa că Petre al ei a luat darul beției și că o bate; în stărsit, i-a spus o mare taină: dușmanca are ochi-negri... i-a fermecat bărbatul, și de aceea a luat darul beției și tot de aceea o bate!

(Va urma.)

Partea I. 1) *Inmul regal* cântat de corul elevilor și elevelor școalelor secundare cu acompaniamentul orchestrei ministerului instrucțiunii. 2) *Inmul religios*, cor de Castaldi, versurile de V. Alexandri, cântat de corul elevilor cu acompaniament de orchestră. 3) *Confesiunea* rostită de d-l P. Rășcanu, profesor universitar, asupra însemnătății zilei. 4) *Vechea mândră Românie*, *Dragă țară* și *Hora Daciei*, coruri cântate de elevi și eleve. 5) *Deșteaptă-te Române*, cântat de cor cu acompaniament de orchestră. Partea II. 1) *Jertfa*, piesă într-un act, de I. Miculescu. Rolurile vor fi susținute de d-na Constanța Demetriade, d-na Al. Bărsan și d-nii V. Leonescu și N. Grigorescu. 2) *Sentinela României*, versuri recitate de către d-l C. Nottara. 3) *Carmen Seculare* (partea II) poem de d-nii Anghel și St. O. Iosif. Partea III. Dansuri naționale, executate de către elevii liceului »Matei Basarab«, sub conducerea d-lui N. Vellescu. — Corurile vor fi conduse de către d-l D. Teodorescu, măștru de muzică la seminarul central și dirigintele corului Domnița Balașa.

Nou avocat român. D-l Dr. Ioan Stoianu a făcut cu succes înaintea comisiunii din Budapesta cenzura de avocat.

Un preot român uzurar. După o pertractare de mai multe zile la fața locului în comuna Băneșd, (comit. Arad) tribunalul din Arad a osândit pe preotul Ilie *Budugan* la 1500 coroane pedeapsă în bani, pentru-că, uitându-și de chemarea sa de slujitor al Domnului, a luat dela bieții oameni pentru împrumuturi 16 procente camătă, iar pe trei tovarăși ai lui i-a osândit la pedepse în bani dela 60—140 cor.

Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur învitat la Maialul ce-l va aranja Luni în 31 Maiu st. n. a doua zi de Rosali a. c. în grădina lui »Inceze« din Abrud. Inceputul la 3 oare d. a. Venitul este destinat în favorul școlii Reuniunii.

Intunecime de lună va fi Vineri dimineața, în 4 Iunie st. n. Se va vedea, dacă nu va fi cerul înorat, de pe la 1 oară noaptea până în ziua albă. Intunecimile aceste se întâmplă pe timp de lună plină și cam la 5 sau la 6 luni câte odată. Astfel în 1909 vom avea în 4 Iunie dimineața (Luna plină în 4 Iunie, la 2 oare dimineața) și în 27 Noembrie dimineața (Luna plină în 27 Noembrie la 10 oare dimineața.)

Avis. Dr. A. Crăciunescu — iarna în Abbazia — reintorcându-se din călătoria de studii, va continua în decursul sezonului de vară (Mai—Septembrie) praxa medicală în *Băile Erculane* l. Mehadia.

Prinderea spărgătorului din Târgul Grăului. În numărul de Luni-Marti am amintit de îndrăznețea spargere împreună cu furt, ce s'a făcut la filiala băncii magh. com. din Pesta, situată în Târgul Grăului, una din cele mai mult umblate străde ale Brașovului. Hoțul pătrunsese în localul băncii prin o ușă de fier, care ducea din curte în localul băncii și a furat din vitrină cam 1600 cor. în bani de aur și 4 lozuri. Miercuri d. a. hoțul a fost prins în persoana mecanicului Lud. Rézer

din Brașov. Rézer în calitate de mecanic, a reparat în mai multe rânduri telefoanele dela filiala băncii ungare com. și cu aceste ocazii a putut să desemeze partea băncii din fundul curții. Cu câte-va zile înainte de a comite spargerea, și-a cumpărat o cheie de aluminiu, cu care să deschidă ușa de fier și s'a înțeles totodată cu comptoaristul Martin Taiss, că să supravegheze până ce va duce la îndeplinire furtul. Sâmbătă noaptea înainte de oarele 2 complicități s'au pus pe lucru. Rézer a încercat să deschidă ușa, dar cheia de aluminiu s'a rupt și o bucățică din ea a rămas în ușă. Lăsând pe Taiss de pază, Rézer s'a dus la locuința sa de unde și-a adus o cheie falsă, a deschis ușa și după ce a luat cu sine tot ce a putut, s'au îndepărtat amândoi. Poliția constatând că hoțul a încercat deschiderea ușii cu o cheie de aluminiu, a aflat că mecanicul Rézer a cumpărat o astfel de cheie câte-va zile mai înainte și astfel toate cercetările au fost îndreptate asupra lui Rézer, care Duminecă sara deja plecase cu câțiva pretini ai lui cu trăsura la Predeal unde Rézer a luat asupra-și toate speșele. Reintorcându-se dela Predeal, a plecat cu acceleratul de sară, întorcându-se înapoi peste o zi și jumătate și deja în seara aceea a plecat din nou cu acceleratul la Budapesta. Miercuri după amiazi, când s'a întors în Brașov, poliția îl aștepta cu brațele deschise. Luat de scurt, Rézer mai întâi a negat, dar văzând că numai are încadrău, a mărturisit totul.

Colonizări nouă. Ministerul de agricultură a început lucrările pentru trei colonii nouă în Bănat. În Targoviște se face colonizare pe 1168 de jugăre catastrale. În sat au sosit deja noii coloniști: 50 de gazde de pe Alföld, Unguri reformati. În Izbiște se așează 105 economi și 42 de muncitori. Aceștia vor alcătui o comună politică deosebită. În Nevrincea se așează 70 de gazde și 15 muncitori. În Szilágyi sunt zidite deja casele pentru 72 de coloniști. În Moșnița e în curgere colonizarea, iar în Valea-lungă se începe la toamnă. Frumos se împănăză Bănatul!

Jalbă cu dovezi pipăite. Locuitorii din ținutul Sesana din Görz și Gradiska au cerut ajutor dela ministerul agriculturii în potruvia lăcustelor. Nu li s'a dat. Atunci au umplut o ladă cu brazde, pe care se văd o mulțime de lăcuste și au trimis-o la minister. Când au deschis lada și au văzut frumșetea, pe dată li s'a trimis 10 mii de coroane să cumpere curcani și să-i ducă pe ogoare. Se zice că sunt cei mai vrednici stăpînitori de locuste. Au și cumpărat 5000.

Avis! În o comună românească cu 1700 locuitori, care prin calea ferată stă în legătură cu centrul Brașov (Brassó), — se află de închiriat un local cu concesiuni de cafenea și licență de vânzare de bonturi spirituoase limitată (koriátolt italmérés) cari se exercitează și de prezinte, și cu întocmiri necesare și pentru alte întreprinderi. Informațiuni la Administrațiunea »Gazetei Trans.«

A 14-a Insoțire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiu. Precum ni se comunică, în comuna Tălmăcel la stăruința paro-

hului Ioan Roman și cu conlucrarea secretarului Reun. rom. agricole sibiene, a d-lui Vic. Tordășianu, s'a înființat acolo o insoțire de credit sâtesc sistem Raiffeisen cu 55 membri. Fiind firma insoțire înregistrată de tribunalul r. din Sibiu, ea își va începe zilele aceste activitatea. Cum insoțirea are de scop și înființarea unei prăvălii (consum), speranța este, că se vor înscrie toți proprietarii de samă de acolo la noua și folositoarea insoțire.

De dragul vieții. În comuna Kutas din Trenc-en, feciorul unui econom bogat suferia de oftică. Era tânăr băiatul și îi părea rău să moară. A cercat el toate leacurile, dar înfricoșata boală înainta neîncetat. Văzând că leacurile nu folosesc nimic, s'a dat feciorul cu vrăjitorile. Și s'a găsit o babă să-i spună că numai atunci poate nădăjdui vindecare, dacă călăul îi va pune streangul în grumaz și mâna pe cap. Bietul fecior a scris călăului din Viena să vină. Călăul a venit și a cerut pentru drumul lui o mie de coroane. Tânărul a plătit și crede că acum se va însănătoși. Slabă nădejde.

Micul erou. Este știut, că pe dealul cetății dela Deva sunt multe vipere veninoase, dar anul acesta s'au ivit în număr neobicinuit de mare. Zilele trecute școlarul de 13 ani Alexandru Muntean plimbându-se pe cărările de pe coasta dealului, a fost mușcat la picior de o viperă. Mușcătura era de moarte, dar un conșcolar al lui Muntean, care se plimba cu el, a supt numai decât rana, scuipând veninul afară. Muntean a fost dus numai decât la spital și în curând a fost în afara de ori ce primejdii.

Călăul din Londra. Interesante sunt datele de mai jos, cari arată cum plătesc Englezii pe călăul lor pentru osteneală. »Hangman«-ul adevă călăul nu primește leafă fixă. Fiește care execuție, îi aduce o sumă de 10 guinee, adică 262 coroane. Dacă execută în provincie, călătorește gratis și are locuință liberă, dar noaptea înainte de operație, e dator a-o petrece în temniță. Călăul nu e multumit cu acest venit, căci cei mai mulți călăi mai au și alte ocupațiuni. Astfel dintre cei mai vestiți călăi, Calraft era pantofar, Marwood făcea pălării, Blemsby avea tutungerie, iar Billington era agent de parfumerie. Dintre cei doi călăi actuali, unul e telegraf într-o fabrică de bere, iar celălalt e agent bookmaker. Plata călăului după executare o plătește un șerif, care așează suma pe o scânduriță de brad, ca să nu trebuiască a atinge mâna călăului. Deși măiestria aceasta nu aduce atâta venit, ca în trecut, totuși plata călăului din Londra și azi se urchă la o sumă destul de considerabilă. Billington d. e. în decursul anului trecut a funcționat în 31 cazuri, ceea ce înseamnă circa 8317 coroane. Astfel călăul din Anglia, în ce privește salariul, se poate număra între oficialții de stat de rangul prim.

În tipografia noastră se primesc imediat doi ucenici, unul pentru lucrările tipografice, altul la mașina de tipar. Aceia cari vor avea mai multe clase gimnaziale sau reale vor fi preferați. A se adresa la tipografia A. Mureșianu.

duire, exemplu din viața cutărei familii; mult vorbitoare sunt exemplele din capitolul al VII. — dintre cari la 1—2 era bine să se fi ținut mai mult cont de raporturile noastre.

Traducerea în sine, ca stil, se poate pune alături cu ori ce publicație românească, fie apărută în București, fie în oare-careva din centrele — prea multe centre — ardenești. »Duh«-ul însă care azi mâne dispăre și din cărțile bisericești de dincolo, putea să nuse strecoare în locul spiritului. Asemenea sper că în broșurile ce le promit bunii noștri clerici din peana aceluiași autor va lipsi singura greșală stilară, provenită de sigur din prea mare râvnă de popularizare »ne-am făcut mari«, ocură în 2 locuri, deși »am crescut« exprimă și mai corect și mai la înțeles aceiași ideie.

Traducerea fraților clerici rămâne a se traduce în faptă, și de ei, dar înaintea lor de lumea românească. Pentru aceasta însă se recere răspândirea ei, ceea ce se dovedește tocmai pentru un punct cardinal a vieții noastre ca neam, (principiis obsta! chiar de nu ar fi ajuns răul așa departe ca aiurea). Oamenii cu carte ș'o pot câștiga înșiși, pentru cetitorii din popor însă vine rândul Astei, care, precum de atâtea ori, și de data asta poate da dovezi într-o cât poartă interes față de cultura poporului român din Ardeal etc.

Salutând cu bucurie apariția cărții celei acesteia, care în mîcimea sa prețușe mai mult ca unele cărți voluminoase,

De pe Ampoiu.

Pătrângenii, 12 Maiu 1909 n.

În 6 Maiu 1909 n. poporul de aci și jur a avut mare srbătoare și adevărată bucurie, pentru că s'a înființat »Monumentul« bisericei unite din loc și Cimiterul nou. Din acest incident aproape tot poporul din loc și jur, uniți și neuniți au luat parte la aceasta festivitate. După sf. liturgie a eșit poporul din biserică cu procesiunea la noul cimiter unde e »Monumentul«, depărire de 1/2 km.; în locul că-tigat dela erariu, numit »Negraia«. Pentru câștigarea acestui loc s'a luptat comitatul bisericei încă din 1899 — timp de 10 ani — și abia acum l'a putut câștiga făcând schimb, parte din a On. d-n capelan P. Dușa, parte din eclesie, în urma cărui schimb Cultul gr. cat. a câștigat dela erariu un teritor de 2 1/2 jugăre pentru »Cimiterul« nou, pe care se va edifica noua biserică »unită«, al cărei plan și preliminar sunt pregătite și aprobate de 5 ani de Prea Veneratul Consistor Arhiepiscopescan.

Sosind procesiunea la »Monument« în noul cimiter a fost întâmpinată de M. On. I. Al. Montani protopop în Zlatna. la 11 1/2 oare. Și împreună cu On. capelan T. Dușa, on. Nicolau Todorescu preot în Feneș, l'au sfințit. În decursul sfințirii s'au dat 9 salve de treacă.

După rugăciunea de sfințire cu îngemănare, s'a încunjurat »Monumentul« de 3 ori sub întonarea cântării »Cruce! Tale« etc. Apoi procesiunea întreagă s'a pus în mișcare, cam la 6—700 sute oameni, încunjurând noul cimiter; în mijlocul lui stănd s'a binecuvântat. Aici M. On. protopop Montani a ținut o vorbire adevărat oratorică preotească, prin care a arătat și explicat însemnătatea și scopul unui »Nou cimiter«. În decursul stropirii cu apă sfințită poporul s'a împărțit în numele Domnului unul câte unul cu 1 — un — colac și un pâhar de rachiu, din bună voința On. capelan T. Dușa cu soția Susana. Eir inteligenți și câțiva bătrâni au luat masă regulată.

După ce s'a finit stropirea poporului, cimiterul nou sfințit fu predat destinațiunii, între cântări executate de câțiva inteligenți și muzica din Zlatna.

La masa din vârful dealului s'a vorbit și cântat ca și în oraș ori casină. A vorbit M. On. Protopop Montani laudând și animând pe binefăcători și mulțumindu-le pentru ajutorul dat, On. Todorescu, On. I. Moldovan preot gr. or., M. st. notar Radu și On. capelan T. Dușa; și fiindcă pe teritoriul căpătat de cimiter sunt peste 100 brazi, se înțelege răriți și curățiți până mai la vârf, s'a început toastul cu

Motto: Hei brazilor, brazilor! Brazilor fiți mărturie că eu în veac aici voi fi.

Monumentul s'a ridicat prin On. capelan T. Dușa cu soția și poporul din loc cu 84 coroane și totodată s'a pus basă la »Colecta« bisericei nouă cu o sumă de 79 coroane, care sumă s'a și depus la »Zlăg-neana« sub acest nume și stă deschisă această colecție pentru toate inimile creștine bune și generoase până se va putea edifica noua biserică.

guratici ei întreagă societatea noastră, întreg neamul nostru, o apostolie ce se impune cu deadinsul laicilor ca și preoților, o apostolie neasămănat mai de lipsă decât înființarea și iarăși înființarea de bănci.

Una dintre experiențele cele mai dureroase ce le-am avut ca muncitor tânăr a fost lipsa păcii în familiile țărănilor mei și drept urmare destrămarea vieții casnice. Iată pentru ce am primit cu toată căldura cărticica »Vatra familiară« ca o solie îmbucurătoare, venită parcă anume spre a-mi fi de ajutor în strămtoarea, în care mă aflam.

»Vatra familiară« s'a intitulat autorul unei serii de scrieri admirabile, de cuprins instructiv, cu limbă atrăgătoare scriitorul popular neajuns al Nemților, Francisc X. Wetzel poveștele, îndemnurile, pildurile, sale către aceia cari conduc o familie. Poveștele acestea le-au potrivit după împrejurările noastre clericii din Blaj, le-au trecut din nemțește pe românește și le-au pus în mâna celor ce conduc sau vor conduce cu vremea o familie românească, ca să avem un îndreptar luminos, un ajutor cuminte dela începutul până la sfârșitul căsniciei.

Ca model de familie în sânul căreia au înflorit toate virtuțile, fără de cari familia nu corespunde menirii sale ci se clatină ce e răzămătat pe temelul ei șubred — societatea — se amintește îndată la început familia din Nazaret a cărei descriere, cu poveștele deduse din exemplul ei, cuprinde

capitolul prim »Casa cea mai sfântă«. În alte 4—5 capitole ce se citesc cu ușurință și cu deosebită desfătare sunt tratate calitățile soților, cu cari pot implini unul voia celuilalt, cu cari își pot ține în lăntuite inimile pe toată durata vieții — fi-rește altfel decât poveștele laconice din rubrica »Diverselor« a ziarelor. Într'un cap. deosebit »Cuvântul de vrajă« se vorbește despre talismanul căsătoriei — unealta (mantău, căciulă, opinci etc.) năzdravanilor din bazine cu carierau în stare a săvârși ori și ce — cu care se potolesc toate diferințele, se netezesc toate strămbătățile, se iartă greșelile, se previn neplăcerile casnice. Fiecărui membru din familie, înșirând aici și peservitori — la casa creștină și aceștia aparțin familiei — i-se desig-nează rolul, cercul de lucrare, fiecare primește îndrumări pentru îndeplinirea datorinței sale. Tuturor deopotrivă li se arată punctul de mănecare precum și temelia, pe care au să stee ca să nu cadă și să nu se surpe, după căderea lor, și clădirile ce i-și au temelul în familie. Temelia aceea »Piatra de temelie« fără de care »știință, frumșeță, mărirea, puterea — toate sunt fără pret« piatra aceasta de temelie este *Credința*, care asigură soțului, soției, copiilor, tuturor membrilor familiei o conlucrare armonică, împlinirea datorințelor în consonanță, iubirea împrumutată a soților, părinților și copiilor, servitorilor și stăpânilor, unindu-i pe toți în fecitorul »Raiu pământesc« (capitolul ultim).

Apropie fiecare foale (are 96 pag. 8° prețul 40 bani) e presărată cu câte-o pil-

pentru a împedeca prăbușirea totală a familiei românești, care trăznind din încheeturi amenință cu ruină, așteptăm să iasă de sub tipar, în formă tot așa de dragă-lasă, și alte broșurile de valoarea acesteia.

Frate mai mic.

Glume țărănești.

Hoțul ciocărlanului.

Odată barza se hotărăște să stee și pe iarnă la noi, ca să vadă și dansa zăpada și să știe ce-i acela, frig. Zis și făcut. — S'a cuibărit cum a putut mai bine, privind încrezută la celelalte șiruri de berze și cocori cari se duceau chemându-se jalnic.

Toamna aceea a fost lungă, numai cu înflorări ușoare de răceală, așa că barza nu s'a simțit de loc de întăzirea ei. Măncare găsea încă și din trecut, prin bălțile rămase toate numai în stăpânirea ei.

Barza râdea acum singură de prostia suratelor ei plecate:

— Auzi, ce proastă ași fi fost, să părăsesc bunățate de locuri.

Barza clempănea fericită în cuibarul ei de pe casă, în umirea satului, care nu mai văzuse o așa minune. Cum sta singură, într'un picior și măsura cu privirile orizonturile cenușii, s'ar fi părut că așteaptă iarna cu adevărată curiozitate.

La urmă, vremea s'a schimbat, cerul

Cătră 7 oare p. m. s'a ridicat masa printr'un „Deșteaptăte române“ cântat de toți cei dela masă și de musică.

N. P.

Dela reuniunea sodalilor rom. din Cluj.

Primum la redacție raportul general tipărit al comitetului „Reuniunii sodalilor români din Cluj“ cătră adunarea generală din 28 Martie n. 1909.

Din acest raport, care prezintă o iconană fidelă a activității acestei reuniuni, reproducem următoarele:

Partea culturală, se vedește nesmintit în înființarea corului mixt, cu care am putut aranja un concert în 21 Iunie n. 1908, când aceasta reuniune a pășit poate mai întâiu în viața ei de 36 ani înaintea publicului cu un program ales, variat și executat — cu precizie și peste așteptarea publicului — din partea lamurei meseriașilor noștri. Acest concert poate tocmai fiindcă lumea nu s'a așteptat la ceea ce de fapt s'a făcut, pe cât a fost de reușit ca profit moral, pe atât a lăsat de dorit în partea sa materială. Mulțumită institutului de cred t și economii »Economul« din loc, am putut din ajutorul său de 100 cor. să acoperim nu numai cheltuielile împreunate cu aranjarea, ci să ne asigurăm și pe viitor existența corului.

După timpul de vară când n'am putut lucra cevași mai de seamă, deodată cu apropierea toamnei am relnceput flurul în-trelăsat cu probele de cor. și așa am putut aranja 3 serate literare-muzicale, una în 20 Dec. n. 1908 în școala română de fete, a doua în 13 Ianuarie n. a. c. și în 21 Februarie n. a. c. în Hotelul »Biașini«; aceste două din urmă împreunate cu joc.

Aceste serate, pe lângă mulțumitorul succes moral, ne-a câștigat reuniunii și câte un frumuseț profit bănesc. În special serata din 13 Ianuarie n. a. c. a dat prilejul unui distins public de inteligență a sârăbatori și bineventa împreună cu noi apariția anului nou 1909, iar prin cea dela 21 Februarie n. a. c. am pecetluit încheierea carnevalului.

De partea culturală este legată în mod strâns deschiderea localului de lectură, unde frații meseriași au primit însemnată și aleasă hrană spirituală și intelectuală, și unde li-s'a dat prilej să discute și să audă multe lucruri bune și folositoare, dobândind prin aceasta lărgimea orizontului cunoștințelor lor, și prin însușirea îndemnuri spre desăvârșirea însemnatei lor chemări în mijlocul societății noastre.

Aci mai amintim că tot cu sprijinul băncii »Economul« ni-s'a dat putința, ca cu ajutorul ce l'am primit în sumă de 100 cor. — să poată fi reprezentată reuniunea noastră, alături de reuniunile surorii dela Sibiu și Sebeșul-săsesc, la zilele de sărbătoare, pe cari o tinără și harnică soră — »Societatea meseriașilor din Blaj«, le-a aranjat în 14 și 15 Iunie n. 1908 din prilejul sfințirii steagului ei. Momentul cel mai însemnat însă pentru noi, n'a fost într-atâta serbările, cât mai mult expoziția aranjată de acea reuniune, în care reprezentanții noștri au putut admira hărnicia, munca, zelul și însuflețirea cu ajutorul căroră s'a știut ridica într'atâta în cursul unei vieți abia de 8 ani, reuniunea soră dela Blaj.

Cei 7 membrii, cari au reprezentat reuniunea noastră la acele serbări, au făcut nu numai excursie de plăcere, ci cercetând deodată și Blajul, acel centru atrăgător prin trecutul său de focal cultural românesc, au făcut cunoștință cu alte 3 reuniuni de felul nostru, făcând deodată și o adevărată excursie de studii.

Văzând acolo și gustând dulceața unei munci încordate și rodnice, s'au reintors acasă întăriți sufletește, și au devenit în mijlocul fraților noștri de aci propovăduitori unei neobosite munci, ce trebuie să-vărsită în cea mai deplină armonie și unire.

Reprezentarea reuniunii noastre la Blaj, a cimentat cele mai intime legături frățesti între noi și frații dela Blaj, cari ne-au făcut deosebita cinste de a reprezenta la »săptămână«, adică la concertul nostru din 21 Iunie n. 1908, reuniunea prin 4 membrii; și între noi și cei dela Sebeșul-săsesc, cu cari avem strânse legături, decretând și noi alături de frații dela Blaj, revista lor de curând apărută »Munca« din Sebeșul-săsesc, de organ oficial și al reuniunii noastre. Faptul acesta ne place să-l socotim — și credem că pe tot dreptul — de un însemnat pas, în ce privește partea culturală a reuniunii noastre, care e împreună susținătoare a »Muncei«, ca revistă specială pentru meserii, industrie, comerț și economie.

În fine mai adăugăm, că în cursul iernii trecute, am mai aranjat câteva conveniri sociale, împreunate cu discuțiuni, asupra multor lucruri bune, trumoase și folositoare, distrăgându-ne în mod cinstit și educativ, prin cântări cu vocea și la pian, căoi atât pentru trebuințele corului, cât și pentru aceste conveniri am luat în folosință un pian pe timp de 3 luni de zile.

În partea administrativă se face o amănunțită dare de samă asupra fondurilor reuniunii. În anul trecut comitetul a realizat un venit de 607 cor. 8 bani.

Dela reuniunea femeilor române din Arad și provincie.

Apell!

Ne-am întrunit din nou în Reuniune noi toate femeile române din Arad și provincie pentru draghele noastre odoare: fetele române și limba română.

Și după cum bat inimile și după cum glăsuiesc și statutele: scopul nostru greu și înalt este să adunăm fonduri și gândul nostru arzător este să ridicăm de grabă aici în Arad o zidire nouă și potrivită tuturor cerințelor moderne, în care să așezăm pe viitor internatul și școala superioară română de fete de aici, să o lărgim și întregim cu școala de meagiu și țesut și cu tot ce este de lipsă și de folos pentru o educație bună, solidă și românească, căci pe o mare întindere de loc, dela Orșova până la Béluș, școala din Arad este singura școală de fete românească.

În mijlocul valurilor vrăjmașe, cari ne impresioară din toate părțile, și aducându-ne mai ales aminte de rolul și misiunea sfântă, ce a avut femeia română în viața neamului nostru, cutezăm să zicem, că mai vătos astăzi nimenea dintre noi nu poate discuta nici necesitatea, și nici importanța fără de margini a acestei instituții la care ne gândim noi, și credem, că nu poate fi suflul de Română, care să nu tresară la auzul acestui glas: școala și cultură românească pentru fetele noastre.

— Da ce-i vreme de încălzit acum?
— Cât ești tu de mititel, mă mir că n'ai murit până acum de ger.

Ciocărlanul dacă vece cu cine are de-aface, îl bufnește râsul:

— Ce-i gerul acesta, pe lângă cele apucate de mine în tinerete?

Barza ridică ciocul nedumerită:

— Ce vorbești tu de tineretă, un păcat de plod?

Ciocărlanul tușește a groapă și chisuește ca din amintire:

— Apoi să-ți spun de pe timpul lui Papură-Vodă... Eu eram flăcău pe vremea aceea. Un străbunic al dumitale, flăcău și el tot pe atunci! Tea!... ce-iarna am apucat noi...

Barza nu se poate stăpâni și se răstește odată incudată:

— Va să zică tu, o nucușoară de pasăre, să fi mai bătrân de cât mine?

— Eu sunt vechiu tare...

— Ptiu, bată-te crucea, d hanie...

Fugi din fața mea că intru în păcat cu tine.

Și barza face pac cu ciocul în capul ciocărlanului, de-i scoate penele țugui în creștet.

Și de-atunci ci-că ciocărlanul a rămas cu meț pe cap, iar barza nu mai întârzie iarna la noi, ca să nu mai ajungă de rușinea copiilor...

(»Minerva«) Ioan Adam.

Ascultând acest glas al neamului, ne-am pus gând bun să realizăm cât mai de grabă acest pian și pentru aceea în numele acestei instituții culturale-naționale, facem acest apel și cu dragoste rugăm pe toți frații și surorile noastre, bătrâni și tineri, bogăți și săraci să contribuie cu obolul lor la ridicarea acestui zid, unde să înălțăm un altar pentru limba și cultura femeilor noastre.

Cauza o reclamă, și noi cerem și ne rugăm să dai grabnic și mult, — dar tot cu aceeași inimă vom primi și cea mai mică dăruire.

Vă rugăm totodată să circulați această listă cu acest apel în cercul cunoștințelor D-Voastră, iar sumele subscribe și adunate Veți binevoi a le expedia până la 1 Noemvrie 1909, la adresa casierei noastre: Luiher tér nr. 1.

Arad, în 10 Martie 1909.

Letiția Oncu m. p. Iustina Șerban m. p.
vice-presidentă. casieră.

Sever Bocu, m. p.
secretar.

10 Maiu.

Ni se scrie din București:
Pentru întâia oară în acest an, serbarea zilei de 10 Maiu nu va avea un caracter oficial.

Pare a nu i se mai da acestei zile însemnătatea de odinioară, deși ea ne amintește atâtea fapte însemnate din viața României moderne și a suveranilor săi.

Pe lângă însemnătatea sa, 10 Maiu era iubit și așteptat îndeosebi de locuitorii orașelor, cari de bună-seamă nu vor fi plăcut impresionați de lipsa celui din 1909 10 Maiu și probabil și al anilor viitori.

Dar paradă oficială, în acest an, a văzut atât publicul cât și guvernul, care a trebuit să o și pregătească.

O mai mare serbare, amintind împlinirea a unei jumătăți de veac, a avut loc în București și în toată țara la 24 Ianuarie. Paradă oficială a avut loc cu prilejul vizitei Prințului Moștenitor german — și o primire tot așa de frumoasă se pregătește Prințului Moștenitor austro-ungar pentru ziua de 24 Maiu.

Toate școlile din țară — cele secundare din București la Teatrul Național — vor serba însă această zi ca și în trecut.

ULTIME ȘTIRI.

Constantinopol, 21 Maiu. Sultanul Mahomed V. a depus eri jurământul pe constituție în fața adunării naționale. Dupăce Sultanul a ocupat loc în tribuna președintelui camerei, marale vizir a dat cetire discursului tronului, care a fost cu căldură aplaudat. În discursul tronului Sultanul i-și exprimă dorința, ca toți supușii otomani să lucre din toate puterile lor pentru a asigura dezvoltarea imperiului turcesc. Terminându-se cetirea discursului, Sultanul a depus jurământul pe constituție, iar după câteva minute a părăsit sala adunării.

Constantinopol, 21 Maiu. Sultanul a sancționat judecata de condamnare la moarte pronunțată de tribunalul de războiu contra colonelului de jandarmenie Ramzan și a 2 asasini ai comandantului vasului »Assari Tewfik«. Colonelul de jandarmi Mustafa a fost condamnat la degradare și exil pe viață. Arestările de reacționari militari și civili, printre cari preoți mahometani, continuă aci și în provincie.

Roma, 21 Maiu. Vulcanul Etna și-a relnceput activitatea. Torentele de lavă ce se revarsă din vulcan sunt însoțite de cutremure puternice. Populația e cuprinsă de spaimă. Sunt temeri de o catastrofă.

Oficiul veterinar al orașului ne comunică, că din cauza ivirei focului viu între rămători nu se va ținea târgul de porci.

ECONOMIE.

Cucuruzul de nutreț.

De câțiva ani încoace tot mai mulți plugari samână cucuruz de nutreț, mai ales prin acele părți, pe unde nu samână sfeclă de zahar! Cei cari samână sfeclă de zahar au dela ele foile și tăiașii sau snițelele, cari sunt tot nutrețuri apătoase ca și cucuruzul de nutreț! Pentru vitele cu carne trebuie să aibă fiecare plugar nu numai nutrețuri uscate ci și de cele apătoase, căci numai astfel le prieste și se îngrășe cu mult mai iute! Un fel de nutreț apătos foarte prețios e și cucuruzul de nutreț! Plugarii de alte neamuri din țara noastră samână din an în an tot mai mult cucuruz de nutreț, afară de plugarii noștri, cari unii nici după nume nu-l vor fi cunosând! Cu toate că bine ar fi pentru ei să-l cunoască și să-l samene, mai ales că ai noștri sufer mai multă lipsă de nutreț, decât toți! Samănând și cucuruz de nutreț s'ar asigura pe iarnă și pe vară și nu le-ar fi vitele așa de năcăjite; cucuruzul de nutreț dă o roadă imbelșugată, pe un jugăr catastral se face 200—400 de măji, dar se pot face și peste 500 de măji, în pământ bun și bine lucrat. Cucuruzul de nutreț pe lângă aceea că dă o roadă mare, e bun și pentru aceea că se poate da la vite verde și se poate păstra bine și pe iarnă! În ținuturile noastre cu atât ar trebui să samănăm mai mult cucuruz de nutreț, căci acesta nu tânjește tare de secetă! Pe lângă aceea nu e alegător, se face în orice fel de pământ; de răceli iarăși e mai ferit și peste tot se poate samăna unde se samăna cucuruzul, ba se poate samăna chiar și acolo unde cucuruzul nu se coace!

După ce să samănăm cucuruzul de nutreț?

Dacă pământul e bun, destul de gras și gunoit îl putem după ori și ce fel de bucate samăna. După bucate cari storc și sărăcesc tare pământul dacă nu punem gunoiu să nu samănăm însă cucuruz de nutreț, căci de făcut se face, numai nu se face cât ar trebui! Se poate însă foarte bine samăna în același an după mazăre și mazărice de toamnă, care e cosită de vreme, așa că putem lua două roade într'un an după același pământ! După cucuruz de nutreț nu e bine să samănăm grâu de toamnă, căci nici nu avem când și nici nu putem pregăti bine pământul după el pentru grâu; de altă parte se uscă, se îndeasă și întărește pământul după cucuruz de nutreț! Se pot însă samăna foarte bine după el bucate de primăvară, arând însă bine pământul toamna, ca să se frăgezească iarăși până'n primăvară!

Samănatul.

Putem samăna orice fel de cucuruz! Același cucuruz, aceeași samântă o folosim și pentru cucuruzul de nutreț, care îl folosim și pentru cucuruz de mâncare. Dacă vrem să cosim și să dăm cucuruzul de nutreț verde la vite, e bine să samănăm trei soiuri de cucuruz. O parte de loc cu un soi de cucuruz mai vârtic, altă parte cu altul mai târziu și altă cu de cel mai tomnatic (dintele calului)! În felul acesta se pregătește întâiu cel vârtic, până ce-l cosim și-l mănâncă vitele pe acesta, se pregătește al doilea, și până ce-l mănâncă pe acesta, să pregătește cel mai tomnatic, așa că avem totdeauna nutreț verde la vite. Dacă nu avem însă trei feluri de samântă, putem samăna numai de un fel, numai cât o parte de samântă o samănăm pe la începutul, alta pe la mijlocul lui Aprilie și a treia parte pe la începutul lui Maiu. Dacă însă cucuruzul de nutreț nu vrem să li-l dăm verde la vite, ci vrem să-l păstrăm pentru iarnă, atunci toată samântă o samănăm deodată și o samănăm atunci, când samănăm și celălalt cucuruz de mâncare.

Pentru plugarii noștri din ținuturile, unde sunt încă trei hotară cu ogor, se plătește să samene cucuruzul de nutreț și să-l dea verde la vite! Vitele lor după se cere aproape că nu mor de foame, ogorul e arat, în miriște dacă e secetă iute se isprăvește pășunea, căci curând o mănâncă și se uscă, așa că fie vitele cât de bune, se strică prin August de ție milă de ele! Ce bine le-ar cădea la plugarii noștri să aibă samănat cucuruz de nutreț! Acesta se pregătește de cosit verde, chiar pe vremea, când vitele nu mai au ce mânca prin pășune; după un loc de 3—4 ferdele ar putea fiecare plugar să ție 5—6 vite cât de bine; așa că atunci când le-or închide toamna în grajd spre ernat, vor fi toate băgate în carne și nu să le sufle vântul. Unde mai pui că plugarii noștri vara prăpădesc o parte mare din nutrețul cel mai scump și prețios, din fân, căci altfel le mor vitele de foame! Dacă ar samăna cucuruz de nutreț, nu ar trebui

să le dea fân vara, ci l'ar ținea pe acela pe iarnă sau ar mai și vinde din el pe bani scumpi.

Cucuruzul de nutreț e mai bine a' l sămăna cu mașina în rânduri așa de dese, cum sămănam și celelalte bucate, cum e grăul, orzul și altele! Dacă sămănam însă cucuruz de acela tomatic (de pildă dințele calului) atunci o țavă dela mașină o astupăm și una nu, așa că vine sămănat încă odată așa rar ca celelalte bucate. Prea rar însă să nu'l sămănam, căci se face prea gros în pai (cocean) și prea se înlemnează și nu'l mai mănâncă bucuros vitele, de altfel atunci nici nu mai este așa bun!

De aceea e mai bine să sămănam cucuruzul de nutreț cu mașina și nu cu mâna, căci pe de-o parte ne trebuie și sămăntă mai puțină, de altă parte dacă'l sămănam cu mâna, rămâne multă sămăntă deasupra pământului, pe care o mănâncă pasările!

Cositul.

Cucuruzul de nutreț atunci trebuie cosit, când îi dă floarea sau văstra, căci atunci nu e nici prea apăsos, dar nici prea înlemnosat! Dar dacă îl dăm verde la vite, nu așteptăm până îi dă văstra, ci'l începem cu 2—3 săptămâni mai curând! Altfel dacă l'am începe numai când îi dă văstra, atunci până l'am cosit tot, cel de pe urmă ar prea îmbătrâni și nu ar mai fi așa de bun!

Cucuruzul de nutreț se poate foarte bine pune și păstra pe iarnă! După ce'l cosim îndată sau dacă vrem după ce'l lăcăm să stea o zi în rânduri, îl cărăm așasă sau pe loc și îl punem grămadă ca pe foile de sfeclă de zahăr! Il așezăm grămadă în patru colțuri ca gunoiul și până îl așezăm, într'una îl călcăm bine, bine să se în dese, ca să nu între aerul! Grămada o putem face de 2—3 metri de înălț, 1 1/2—2 metri de lată și cât de lungă! După ce grămada e gata, o lăsăm la mijloc mai ridicată, mai țugulată, ca coperișul casei, apoi o acoperim cu pământ în grosime de 30—40 cm. care să o apese! Cu cât va fi grămada mai bine călcată și îndesată, cu atât se va ținea cucuruzul de nutreț mai bine, fără să se strice! Din el dăm apoi la vitele cu coarne pe zi cam 30—50 kgr. de fiecare cap de vită! Pe lângă cucuruz de nutreț trebuie însă să le mai dăm și pae și ceva fân sau urluiaș, și așa ne putem apoi fâli cu vite grase și frumoase!

Preotul *Aurel Nistor.*

Găina care ouă mai mult*).

Adesea se întreabă oamenii: care e cea mai outoare găină? În curțile agricultorilor se văd rase diferite de găini. Francezii au găinile Bressei cu oase subțiri, în altă parte se văd cele de Hamburg, aiurea Leghorn, cu fulgi mândri, rasa Campina, Crèvecoeur, etc. În România avem rasa comună cu adoratorii ei și la care mulți proprietari țin. Rasele de găini românești samănă mult cu rasa Leghorn sau Livurne, adusă negreșit în aceste locuri pentru prima-ora de coloniile romane.

Găinile românești fac până la 200 ouă pe an.

În Transilvania se cresc trei rase de găini:

a) comune, mici, au mai multe perioade de ouat pe an; fac aproximativ 160—180 ouă; b) găini mari ca găștele (găini putăroaie), ouă mai puțin, 130—150 ouă; c) găini goașe sau ismănoase, ouă deopotrivă ca cele comune.

Când e vorba de ouat, în afară de aptitudinea proprie a fiecărei rase, mai sunt o mulțime de condițiuni care au putere preponderantă asupra ouatului: locuința, hrana, igiena, tot ce face viața găinii și ajută buna ei stare.

Un crescător de păseri a clasificat cele mai bune rase de găini — rase franceze — după numărul ouălor la care ne putem aștepta dela fiecare din ele în cursul unui an. Iată tabloul pe care îl dă:

Găina de Hamburg, argintie, face pe an	289 ouă
de Campina	225 "
Leghorn, aurie	190 "
Andaluză	165 "
Bressei, neagră	160 "
Spaniolă	160 "
Bressei, cenușie	150 "
Barbezieux	150 "
Picioare scurte	150 "
La Flèche	140 "
Gournay	140 "
Dorking	130 "
Houdan	125 "
Crèvecoeur	122 "

Sunt autori cari dau alte cifre, pentru că experiențele nu-s făcute în condițiuni

* Din „Jurnalul Societății centrale agricole din România“.

identice. Mulți Români, cultivatori, introduc în țară rasele de găini menționate mai sus, deci cifrele ce dăm despre numărul ouălor îi interesează. Mulți dintre agricultorii români, cu rase de găini, bucurându-se de reputație mare, n'au eșit la scoteală, pe când cu găinile noastre mai puțin faimoase (care se trag din Leghorn) am avut rezultate escelente.

Negreșit, înainte de toate, se impune să alegem rasa găinilor care se împacă cu mediul nostru; aduse aici găinile de rasă streină, e nevoie să le hrănim ca în patria lor, să le ținem în locuințe sănătoase cu gradul de căldură care le convine. Ouatul e mai mult o afacere de igienă decât o chestiune de rasă. Dovadă despre aceasta e că, găini din același localitate, puse în condițiuni nepotrivite, dau diferențe mari în numărul ouălor.

Mulți din cultivatorii noștri au dorință să facă experiențe costisitoare. Mulți dintre ei (chiar și învățătorii rurali) își procură cu cheltueli mari găini aristocratice cu nume ilustre franțuzești, aduse aici, le țin rău și apoi se mai miră că nu reușesc! la igiena acestor găini nu s'au gândit.

Găina românească e superioară, pentru că ea din neam în neam trăește în clima și pământul nostru; îi ajunge puțină hrană, nu-i pasă nici de frig, nici de cald, e acimată pentru a răbda și dă 80 la sută înainte rasei importate.

Și se știe, că rusticitatea și adaptarea la climă sunt garanții sigure ale ouatului. Găina sănătoasă ouă mai mult.

Cum să facem găinile să ouă.

Grija cea mare a unui proprietar de găini e să aibă ouă în orice timp. Cheltuind fără a socoti, pentru că să asigure găinilor sale o hrană bună, preocuparea proprietarului de găini e să le hrănească cu alimente, care le dă puteri să ouă fără a le vătămă sănătatea.

De mult e recunoscut că ovăsul e cel mai bun stimulent (îmbold); însă nu putem da ovăsul în cantitate mare găinilor, pentru că are învâlișul tare.

Mulți crescători de păsări îl fierb, dar în cazul acesta găinile nu ouă, rezultatul e negativ. De aceea e mai bine să punem ovăsul la germinat (să incolțească); în starea aceasta găinile îl preferă oricărei alte hrane, și chiar nuse ating de alt aliment, întrucât au înaintea lor ovăș încolțit.

Nimic nu ne ajută să producem atâtă ouă și ouă atât de fecunde, din care să iasă pui, ca ovășul germinat; și nici un alt aliment nu e atât de ieftin ca ovășul. Pentru a-l face să germineze sau să incolțească adăm o cofă de ovăș cu atâtă apă cât ia cofa; lăsăm boabele să se înmoaie timp de 24 ore, pe urmă le vărsăm într'ouă ladă cu capacitate de 5 cofe, al căreia fund e cu găurele pentru a se goli apa. Acoperim ovășul din ladă cu o pătură sau cu saci vechi și apoi așezăm lada într'ouă pivniță sau într'un celar ori sub sol, cu temperatură caldă.

În fiecare seară și în fiecare dimineață, în timp de 8—10 zile, vărsăm o ouă cu apă caldă d'asupra ovășului și apoi amestecăm bine.

Dacă ovășul se încălzește prea mult, subțiem stratul de boabe și adăm cu apă rece.

Îndată boabele încep să germineze; când apar micile radicele, ovășul se încălzește și începe a crește repede; acum e bun de mâncat.

O sută kilograme ovăș dau 4—500 chilograme ovăș încolțit, hrană bună pentru păsări, al căreia cost cade pe 2,50—3 lei sută.

Prin acest sistem de hrănire dobândim mai multe ouă cum nu avem cu nici o altă hrană, fără să jeneză ciocirea, iar găinile își vor păstra o sănătate perfectă.

Povețe economice.

1. Dedarea porcilor unul cu altul.

Se întâmplă uneori, că având să băgăm în coteț porci pe cari i-am mai avut, împreună cu porci cumpărați, ei se vor mușca și nu vor trăi în pace unii cu alții.

Un mijloc de a deda pe porci unii cu alții e următorul:

Porcii îi lăsăm în ogradă laolaltă, de cătră seară însă; înainte de a-i lăsa afară, îi ungem pe spate pe fiecare cu puțin vinars comun (rachiu, holircă). Fiind ei într'ouă formăla miros, într'ouă noapte se vor împretini.

2. Când caii și-au pierdut pofta de mâncare.

Se întâmplă uneori că chiar și caii cei mai sănătoși pierd pofta de mâncare. În cazul acesta, trebuie să le lăsăm liniște

deplină; afară de aceasta le dăm să lingă sare. Lucrul de căpetenie e însă, să le schimbăm cât de des nutrețul. Le dăm tărâte muiate în puțină apă, însă tărâtele să fie bune.

»Economul«.

Dare de seamă și mulțămită publică.

Pentru a ajuta edificarea școlii din Berind, întru pomenirea fostului vice-gubernator al Ardealului și președinte al Asociațiunii: Vasile Lad. Baron Popp, în urma inițiativei despărțământului Cluj — al Asociațiunii, au mai binevoit a trimite și adaugă la prețul broșurei Nr. 16, din biblioteca Desp. nostru, care cuprinde viața și activitatea Baronului Popp, următorii D-ni și D-ne:

- K. fil.
- Dr. A. Francu, dir. »Economul«, Cluj. 10—
- Stef. cav. Havași, mare proprietar, Cluj. 1—
- Nic. Costea, învățător pens. Cluj. —40
- Iosif Cioplea, ofic. la comitat, Cluj. —40
- lul. Karsai, prof. gimn. Gherla. 1—
- Dr. Iacob Radu, vicar foraneu, Hațeg. 2—
- Dr. Ioan Marciac, adv. Albaulia. —40
- Petru Pop, jude reg. în pens. Brașov. 1—
- I. Poruțiu, dir. de bancă, Almașul mare. 2—
- Silvestru Nestor, prof. ases. cons. Blaj. 2—
- Dr. H. Pușcariu, archimandrit, Sibiu. 3—
- Ios. Magda, paroh, Feneșul montan. 1—
- Alex. Nemes, jude reg. pens. Gherla. —50
- Colecta: I. Marțian, dir. »Mercur« Năsăud 12—
- Andrei Bărsanu, prof. Brașov 240
- Dr. Augustin Străjțar, adv. Hațeg 2—
- Alex. Bene, canonic-preposit, Gherla —40
- Dr. Victor Onișor, avocat, Bistrița 1—
- Dr. Vasile Moldovan, prof. Gherla 1—
- Dr. Victor Bojor, profesor, Gherla 1—
- Aurel Popoviciu, preot, Tievaniul mic 4—
- Gavril Karsai, proprietar, Ciuj 5—
- Ioan Gaiș, preot, Petrindul mare 1—
- Francisc Hossu, adv. Deva 1040
- Dr. Laurentiu Nestor, adv. Blaj 1—
- Georgiu Trăilă, paroh-prot. Timișoara 150
- Teodor Bulcu, profesor, Beiuș 1—
- George Dima, profesor, Brașov 540
- Rubin Patita, avocat, Albaulia —40
- Dr. Leonida Domide, medic, Deș —40
- Dr. St. Banfi, medic cerc. Bucium-șasa —40
- Ioan Săbădean, proprietar, Brașov 2—
- Iuliu V. Albini, notar, Zlatna 2—
- Gerasiim Domide, protopop, Bistrița 1—
- Emiliu Viciu, profesor, Blaj —40
- Leontin Pușcariu, șef-comptb. »Vatra« —40
- George Pop, paroh, Mihalț 1—
- Dr. Octavian Prie, profesor, Blaj 2—
- Simion Micu, protopop, Albaulia 2—
- Alexandru Negrea, căpitan, Arad —40
- Colecta: Nic. Mazere, profesor, Iași 2830
- Dr. Elie M. Cristea, asesor cons. Sibiu 4—
- Dr. Romulus Pop, jude de trib. Cluj 1—
- Dănilă Muntean, notar pens. Ludoș 1—
- Dr. Ioan Oltean, avocat, Ludoș 1—
- Dr. Gavrilă Suciu, avocat, Hațeg 2—
- Petru Raica, preot, Stana —40
- Teodor Pănăzan, învăț. dirig. Sâncel 1—
- Dr. Augustin Bunea, canonic, Blaj 1—
- Comit. central al Asociațiunii (100 expl.) 40—
- Iosif Bardoși, preot, Bercea mare —60
- Colect: Dr. Nic. Calefariu, med. Săliște 1250
- Aurel C. Domaș, comptabil, Blaj 5—
- Sim. Pop Mateiu, canonic, Blaj 2—
- Nicolae Popoviciu, căpitan, Cluj 5—
- Colect: V. Pop, protop. Sângeorgiul Meseș 560

Prin prea stimatele Dame:

- Sidonia G. Docanu și Ana Popp, din Cluj,* au intrat o colectă de 115 cor. dela:
- Lupu C. Costache, mare proprietar K. fil. 56—
- D-na Maria Colonei Topicescu 23—
- Vasilie Mica, proprietar 4—
- Iosif de Lemeny 2—
- Banca populară soc. pe acții, Dej 5—
- Dr. Iosif Boca 2—
- D-na Regina Dr. Pop 2—
- D-na Lucreția Micșa 2—
- D-na Victoria Dr. Cheresteș 1—
- Octavian Filipan 2—
- Dr. Ioan Mezei 1—
- Augustin Pinteș 2—
- Gregoriu Sândeian 1—
- Ioan Moldovan 1—
- Dr. I. Cherecheș 2—
- Dr. N. N. (indescifrabil) 1—
- D-na Zsiskisán 1—
- D-na Susana Truța 1—
- D-na Sidonia G. I. Docan n. Popp 5—
- D-șoara Anna Pop 1—

Țin să exprim și pe această cale cea mai fermă mulțămită și cea mai adânc simțită recunoștință tuturor generoșilor sprijinitori ai acestei acțiuni a despărțământului nostru, și în special aceluia cari au zelat mai mult prin colectare. Aibă toți mângăierea că au lucrat pentru cinstirea pomenirii unui mare și neobosit apărător al intereselor neamului și bisericii noastre. Lista stă deschisă, și cu drag se așteaptă răspunsul tuturor aceluia cari au primit până aci, și vor mai primi la cerere, broșura despre viața și lucrarea

lui Vas. L. Baron Popp, care se poate procura dela subscrișul.

Pentru »Despărțământul Cluj, al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«

Cluj, la 1 Maiu 1909.

Eugen Pop Păcurariu
director.

Glumele lui Noia-Oarzin.

La ziua numelui.

— No, scumpa mea nevestică, — adusei o litră de vin bun, pentru ziua numelui tău!

— Ei... dar ți-ai uitat, că medicul mi-a interzis a bea vin?

— N'are-a face dragă, lasă că-l beau eu în sănătatea ta!

Numai bai că:

Strajameșter: — No pe Paști ai căpătat urlaub, mă Nița Gaii, — dar asta ți-o înseamnă, căci numai pentru tatăl tău am copt-o!

Recrutul: (supărat) N'ai bai că tata și-a vândut dughiana de cărnăterie.

E scurt de vedere.

— Ei măi bărbate măi, după-cum ți împletești picioarele mi-se pare că iară ți-ai uitat prea în fundul giăjii.

— No!... păi nu știi tu draga mea muere, că eu baș... nu prea văd bine... sunt scurt de vedere...

Aritmetică.

Inv. Mă Ghiță lu Costan, dacă tu și frate-tău Ion căpătați patru mere, câte ți se vin ție?

Ghiță: — Nici unul, că fratele meu le mănăcă singur, să fie de două ori pe atâtea.

Nu-i beutor.

Ofițerul: Mă Ghiță, vrei să-mi fi dinărul (servitorul) meu?

— Vreau d-le căpitan.

— Cred că nu ești bețiv?

— Nu d-le Căpitan!

— Dar așa... când și când tot beai un ciocan de rachie?

— O — mă rog — să fie cu butea!...

Scurt și cuprinzător.

— Ce mai faci d-le director.

— Bine!

— Dar scumpul d-tale fecior la universitate ce mai face?

— Datori!

Câștig de bani!

— Mă Ioane, de unde ți-ai câștigat atâția bani?

— I-am periat din hainele stăpânului în toată dimineața!

Maxime și cugetări.

Virtuțile se pierd în interes, după cum fluviile se pierd în mare.

Nu disprețuim pe toți acei cari au vițuri, dar disprețuim pe acei cari n-au oare-cari virtuți.

La Rochefoucauld.

A iubi înseamnă a prefera pe altul în locu-ți. [Nu vom putea înțelege iubirea în alt chip.

Tolstoi.

Anecdote.

Insușirile diferitelor popoare.

Francesul inventează de toate, jidanul cântă de toate, Neamțul mănâncă de toate, Ungurul înjură de toate, Românul râde de toate, Bulgarul se miră de toate, Țiganul fură de toate, Turcul se supără de toate, iar Englezul vinde de toate.

Țărâncă și boerul.

O țărâncă tânără și frumoasă alergă pe islaz să prindă măgărița ei. Un boer care o întâlnește văzând-o așa de frumoasă vru să vorbească cu ea. El o întrebă:

— De unde ești?

— Ia, de la Sălcoți

— Atunci cunoști pe fata lui chir Criste. Spune-i că o sărut dulce. Și în timpul acesta dete năvălă să sărute țărâncă. Ea se împotrivi și'i zise.

— Boerule dacă te grăbești așa de mult sărută-mi măgărița că ea ajunge mai curând ca mine.

MULTE ȘI DE TOATE.

Modul de înțelegere al albinelor și furnicilor.

Gaston Boumer arată în »Revue hebdomadaire« că atât albinele cât și furnicile se înțeleg lipindu-și antenele. Astfel a pus într'un ștubeu o matcă de albine închisă într'o rețea de metal cu ochiuri așa de nici în cât nu puteau intra lucrătoarele la ea. Le-a văzut însă bângând antenele prin găuri, lipindu-le cu ale matcei și par'că stând la vorbă. Apoi au început a-i aduce hrană și a-i o da cu limba prin găuri. Tot astfel când o furnică, având de dus vre-o povară prea grea, caută ajutor, își lipește antenele cu una pe care o întâlnește și astfel îi cere ajutor, căci îndată pleacă și aceea să ia parte la muncă.

Totuși uneori mușuroiul sau roiul întreg se înțelege fără ajutorul antenelor ca printr'o telegrafie fără sârmă, care ar fi legând toți creeri. Nu se știe încă în ce constă acel semn de înțelegere.

Industria americană.

Orașul Chicago, zidit pe un teritor de nouăzeci de mii de acri, are douăzeci și două de fabrici, în care stau așezate șapte sute milioane de dolari. Plata muncitorilor la an face un pătrar de miliard, iar prețul negoțului produs prin dâșii e o mie și o sută de mii de dolari. Datele aceste grozave toate documentează, că orașul Chicago e primul oraș de fabrici în toată lumea. Singur numai vestita localitate, unde se produce carnea din Chicago, ocupă un loc de șase sute de »acre« și la an împraștie în lume două-spre-zece milioane de funți carne. Afară de aceea Chicago e prima piață de bucate în toată lumea, de oare ce localitățile pentru aceea samă, sunt în stare să primească șapte-zece și cinci de milioane de grâu și totdeauna sunt pline. Mai departe are rol conducător și în industria de fier și oțel de oare ce produce de două ori atâta materie brută ca ori-care oraș de la Pennsylvania spre apus. Cele mai multe șine din lume de asemenea s'au produs în Chicago.

Abdul Hamid și grădinarul.

Un obicei curios al fostului sultan turcesc, Abdul Hamid, era să se preumblie aproape în fiecare zi prin parcul seraiului. Preumblările acestea îi plăceau să le facă neînsoțit de nici o gardă. Când sultanul se întâlnea cu câte un grădinar sta de vorbă cu el oare întregi. Înainte cu câteva săptămâni de scoterea lui din domnie, făcând o preumblare prin parc, s'a întâlnit cu un grădinar, care lucra ceva la un strat de flori. Grădinarul cât ce observă pe sultan, lăsă lopata din mână și-și încrucișă brațele pe piept. Sultanul voind să-l agrăiască, se apropie de el — grădinarul cu cât se apropia însă sultanul de el, cu atât se retrăgea tot mai înapoi, rămânând însă tot în poziția sa de salut, cu mâinile încrucișate pe piept. Mergând el de-a dindăratele de-odată se pomeni într'un bazin cu apă. Sultanul, după ce răsă una bună, pentru ca să-l mângăie pe bietul grădinar și să-l recompenseze pentru frica mănăcată, îl făcu imediat »mültaşim« (sublocotenent). Noul sublocotenent rămase însă și mai departe în serviciul său de grădinar și întocmiea totdeauna de așa lucrurile ca să-i iasă în cale sultanului când acesta se preumbla prin parc, voind să-și mai cercce odată norocul. Planul îi și succese în parte (ca să iasă în calea sultanului). Abdul Hamid adevăc se apropia iar de grădinar, voind să-l agrăiască — grădinarul începu să se retragă și din nou căzu în bazin. Observând însă sultanul șiretenia sublocotenentului, se supără și-l degradă iarăși la simpla grădinar pe cel ce voia să ajungă general, căzând în fiecare zi în bazin.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisco.

Crucea electro-magnetică R. B. Nr. 8396 o recomandă d-l Müller tuturor acelor, cari sufer de Gicht, reumă, astmă, insomnie, durere de urechi, nevralgie, migrenă, bătaie de inimă, dureri de cap, dureri de dinți, impotență, mâni și picioare reci, epilepsie, ud, oboseală, amețeli, auz rău, tremurici, influență, gâlbănare, zgârciuri în stomac, lipsă de apetit, ischias, ivociare, zgârciuri. D-lui Müller în Budapesta V/28 Strada Vadász 34 i-se scrie: D-le Müller! Prin crucea D-Voastră dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967 m'am vindecat de dureri. Te rog să-mi mai trimiți 5 cruci cu 6 cor., Cu salutări patriotice Francisc Vlaskak. America de Nord.

Pentru copii și adulți. Cel mai probat mijloc de nutriție pentru copii sănătoși sau bolnăvicioși și nedevoltați de ori și ce etate. Promovează întărirea musculaturii. Apără de diaree, vomire, catar de mațe etc.

Dr. Toma Madincea,

medic militar emeritat, specialist pentru boalele interne (din lăuntru) și venerice, cu locuința în Kolozsvár (Cluj) Berda-Mozes utca Nr. 2, colțul dela străzile Kossuth Lajos și Berde Mozes lângă colegiul unitar, ordonează dela oarele 11—12 a. m. și 2—4 p. m.

Wällischhof,

sanatoriu aranjat — după sistemul Dr Lahmann — cu toate întocmirile modene ale terapiei fizicale și dietetice; 1/2 oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf: Maria-Enzendorf bei Wen.

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Maiu n. 1909

Renta ung. de aur 4%	113 80
Renta de corone ung. 4%	93 35
Impr. câ. fer. ung. în aur 3 1/2%	83 20
Impr. câil. fer. ung. în argint 4%	94 10
Bonuri rurale croate-slavone	94 35
Impr. ung. cu premii	203 —
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	145 50
Renta de hârtie austr. 4 1/10	96 50
Renta de argint austr. 4 1/10	96 40
Renta de aur austr. 4%	117 45
Renta de corone austr. 4%	96 40
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	86 80
Losuri din 1860	153 —
Acții de-ale Băncii ung. de credit	748 —
Acții de-ale Băncii austr. de credit	638 25
Acții de-ale Băncii austro-ung.	1775 —
Napoleoniori.	19 03
Mărci imperiale germane	117 15
London vista	239 57 1/2
Paris vista	95 20
Neto italiene.	94 60

Cursul pietei Brașov

Din 22 Maiu n. 1909

Banote rom. Cump. 18.88	Vend. 18.94
Argint român	18 70
Lire turcesci	21.40
Scriș. fonc. Albine 5%	100 —
Rubie Rusesci	2 51
Napoleoniori.	19 04
Galbeni	11 20
Mărci germane	117 —

„VLĂDEASA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în B-Huedin.

Concurs

pentru 2 posturi de practicanți „Vlădeasa“, instituit de credit și economii societate pe acții în B-Huedin prin această publică concurs pentru 2 posturi de practicanți.

Reflectanții au să și înainteze rugărite scrisse cu mâna proprie până în 8 Iulie a. c. la direcțiunea institutului dovedind prin atestat de maturitate, că au absolvat o școală comercială sup. și că cunosc limba română, maghiară ev. și cea germană și prin atestat de naștere etatea.

Cei cu praxă și cu serviciul militar implinit vor fi preferați.

Salariu anual 960 cor plătit în rate lunare anticipative.

După serviciu de un an pot fi denumiți definitiv cu toate drepturile și datorințele prescise în statute și regulamente.

Posturile sunt de a se ocupa imediat după alegere.

B-Huedin, 18 Maiu 1909

Direcțiunea.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1908	1909	25 Aprilie	2 Maiu
129.396,433	91542433	122.180,309	122.069,273
1.981,285	Reser. metal. aur 87881773	1.416,870	1.463,135
72.800,926	37854000	58.639,108	60.011,527
7.934,400	Trate aur 34187500	29.142,778	28.829,260
17.086,981	Argint și diverse monede	11.999,825	11.999,825
11.999,699	Portofoliu Român și străin.	15.190,531	15.190,531
15.550,233	*Impr. contra efec. publice 11627900	3.161,621	3.161,621
3.230,621	" " in cont-corent 17201360	5.972,065	5.972,387
5.939,571	Fonduri publice	704,727	704,727
689.557	Efectele fondului de rezervă	656,914	665,585
627,705	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	108.069,150	108.274,200
105.355,279	Imobile	17.189,145	14.967,072
7.094,248	Mobilier și Mașini de Imprimerie	26.785,627	26.819,134
24.970.769	Cheltuieli de Administrațiune	401.108,670	400.128,277
404.666,707	Depozite libere	12.000,000	12.000,000
	Conturi curente	26.650,782	26.650,782
	Conturi de valori	3.923,808	3.923,808
	Depozite de retras	249.144,950	247.879,110
	Scomptul 5%	1.319,980	1.400,377
	* Dobânda 5 1/2%	108.069,150	108.274.200
		401.108,670	400.128.277

Nr. 3653—1909.

Publicațiune.

Pe baza recercării on. tribunal regese din loc se aduce la cunoștința publică ca on. acela în privința comasării locurilor din Poiană aflătoare pe hotarul comunei Brassó a emis următoarea rezoluțiune:

1204—909 polg. szám

Jelentése Schmidt György földmérőnek, melylyel Brassó város részleges tagosítása ügyében az általa kikötött vonatkozó kivetési lajstromot az összesített kimutatással együtt beterjesztette.

Végzés

A brassói kir. törvényszék a fenneb jelzett tagosítási ügyben a földmérés által beterjesztett kivetési lajstromot a 800—908 I. M. szám alatt kiadott rendelet 8 §-nak első bekezdése értelmében átvizsgálás után jóváhagyó záradékkal ellátva 1-alatt további eljárás végett a brassói m. k. adóhivatalnak megküldi, azzal az értesítéssel, hogy a jóváhagyott költségvetésben előirányzott 22365 K 49 fillér birtokrendezési költségek-ből az 500—908 I. M. szám alatt kiadott utasítás 149 §-a értelmében a m. kir. földmívelésügyi minister ur által megtérítendő 1492 K. összeg levonása folytán az érdekelt birtokosra összesen 20873 K. 49 f. lett kivetve és a birtokosoktól költség járulék címén ez utóbbi összeg hajtandó be, továbbá hogy az érdekelt birtokosoknak a tagosítandó területén levő összes birtokának 1908 évi állami földadója 655 K. 29 fl. s ennél fogva az egy K. állami földadóra eső költségjárulék összege (az arányszám) 31.8543 K-t tesz ki.

Erről a kir. törvényszék az összes érdekelt feleket. Schmidt György földmérőt és a 800—908 I. M. számú rendelet 8 §-a értelmében a brassói m. kir. pénzügyigazgató-ságot, utóbbi azzal, hogy a kivetési lajstrom szerint behajtandó összeg a fenneb már jelzett 20873 K. 49 fill. értesíti.

Brassó, 1909 évi febr. hó 22-én.

A kir. törvényszék üléséből.

(P. H.)

Wittich s. k. Bella s. k.
elnök. jegyző.

(547,3—3.)

Magistratul orașănesc.

„ECONOMUL“

instituit de credit și economii, societate pe acțiuni. Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Veselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludošul de Mureș, Pânticeu, expozițiune în Aiud.

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în 4000 acțiuni K. 400.000
" Fonduri de rezervă " 250.000
" Fonduri culturale și de binefacere " 15.000
" Depuneri spre fructificare circa " 1.500.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 4 1/2% și cu 5%, iar la suma peste 10.000 cor. și dela corporațiuni culturale sau filantropice cu condițiuni escepțional favorabile.

Escomtează cambii cu cel puțin două subscrieri;

Dă imprumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară cu 7% și 8%; Acoardă imprumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.

Acoardă imprumuturi de Contocurent cu acoperire de hârtii de valoare notate la bursă cu 6% și 7%; „Economul“ ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de acelea s'au făcut la Gilău, Feneș, Sălciua, Tic, Berind.

„Economul“ mijlocește cele mai cftine asigurări pe viață și contra focului.

Președinte: Vicepreședinte:

Dr. Isidor Marcu. Ioan Nestor de Desmir.

Dir. executiv:

Dr. Amos Frâncu.

Membrii în Direcțiune: Dr. Elie Dăianu, Ladislau Papp, Ștefan Havași, Dr. Romulus Marcu, Iuniu Br Hodoș, Dr. Coriolan Pop. Jurisconsult: Dr. Victor Poruțiu, avocat.

Nr. 316/1909.

Publicațiune.

Publicăm, că edificarea școlai comunale de aici să licitează minuentă în 26 Iunie st. n. 1909, la 11 oare a. m. în localul cancelariei comunale.

Prețul de strigare 4890 cor., vadiu 4890 cor.

Condițiunile de edificare, planul și preliminarul edificării să pot vedea în cancelaria comunala.

Szunyogszék, în 18 Maiu 1909.

Primăria comunala.

(1—1.)

